

DEBRECZENI

FÜGGETLEN UJSÁG

Péntek
1925. április 3.

Felolvasó szerkesztő: Dr. Hegedűs Loránt.
Szakosztály: Piac-utca 34. szám.
Telefon: 10-20, éjjel: 18. Kiadóhivatal: Piac-utca 40. Telefon: 18. szám.

ARA
1500
KORONA

Kiadó: Hegedűs és Sándor Irodalmi és nyomdai részvénytársaság.
Az előfizetési ára: havonta 85000 korona, külföldre 70000 korona.

Debreczen,
XXIII. évf. 75. szám.

Baltazár püspök hazaérkezett Debrecenbe 40.000 dollár az amerikai gyűjtés eredménye

Dr. Baltazár Dezső püspök a múlt év október 22-én indult el amerikai körutjára, hogy a súlyos anyagi zavarokkal küzdő református kollégiuma és a tiszántúli református egyházkerület más, szintén súlyos helyzetben lévő intézményeinek felsegítésére gyűjtést rendezzen. Hihetetlen energiával küzdött végig a püspök ezt az előadás-sorozatokat egymásutánja mellett megtett utat is. Energiája, tisztelettel páramosoló egyénisége, a szeretet szava, amely mindig oly meghatóan esendült meg ajkain, most is megnyitották a nehéz anyagi viszonyok között élő amerikai magyarság szívét és hatalmas összeget gyűjtöttek össze az óhaza életéért küzdő református intézményei számára.

Debrecennek örömteljes szenzációja van ma:

Baltazár püspök ma délután hazaérkezett amerikai körutjáról.

A Budapest felől délután érkező vonattal jött vissza Debrecenbe a fáradtságos, áldozatteljes utjának eredményeit, gyümölcsét is elhozta magával, óriási összeget hozott a magyar kultúra harcos végvárainak megerősítésére. Az állomáson nem várta nagy küldöttség Baltazár püspököt. A magyar református egyház vezérét tisztelőiak serege fogadta volna a vasutnál, de a püspök senkit sem tudósított érkezéséről, éppen a nagy ünneplést akarva elkerülni. Így a szeretet és a hála érzése, amely ott él a püspök hívei lelkében, nem kaphatott kifejezést.

Baltazár püspök lakására hajtatott, ahol nagy örömmel és szeretettel fogadta családját. Ma délután tisztelőinek lízalmas köre kereste fel a püspököt, akin a hatalmas munka, a nagy utazás fáradtságának nyomai alig látszóttak meg. Nem ártott annyit az elszeve-dett küzdelem imponáló egészségének. Életerejének, mint az első ut.

Ma délután a püspök fogadta munkatársunkat és a következőket mondta el amerikai utjáról:

— A második amerikai utunk úgy értékes mint anyagi tekintetben eredményesebb az első amerikai utnál. Az általános gazdasági pangás, az elnökválasztással rendszerint járó bizonytalanság, az amerikai társadalom elfáradtsága és kimerülése és az évek óta reá özönlő gyűjtési akciók terén és az amerikai magyar reformátusok között a tiffinli egyezmény nyomán keletkezett visszavonás és kedvetlenség; a mi gyűjtésünk számára is kedvezőtlen helyzetet teremtett, amelynek hátrányait leküzdni minden fizikai, szellemi és erkölcsi erőket igénybevevő munka volt. A politikai ellentétek kiéleződése is kedvezőtlenül hatott. 1922 óta az ébredő magyarság is kifejlődött az amerikai magyarság bizonyos körében s ez az irányzat itt is — szakítva a liberáliszmus és demokrácia szellemével — vagy hidegen nézte a missziókat, vagy útközben és nyíltan is ellen-

cselekedett és megtalálta fegyvertársát a kommunisták, vagy ahogy Amerika nevezi, a bolsevisták táborában.

Ezzel a két fronttal kellett nekünk megküzdeni. Illesse hála és köszönet az amerikai társadalom józan közép-utat követő, komoly és tisztességes részét, hogy sem a szélső jobb, sem a szélső bal felé nem hajolva, segítő kezét állandóan foglalkoztatta a misszióink körül.

Mostani utunkat az első fölé erkölcsi és anyagi jelentőségben messze emeli az, hogy

a kollégium támogatásának úrvét a jövőre állandósítani lehetett

és be lehetett vinni úgy az amerikai angol protestáns körök legelőkelőbb rétegébe, mint szervesen kapcsolni bele az amerikai magyar zsidóságnak egy olyan segítő akciójába, amelynek

célja mindazokat a hazai iskolákat támogatni, amelyek a Magyarországot nagygyátevő szabadelvű magyar nemzeti szellem zászlója alatt viszik előre a magyar kultúra ügyét. Legnagyobb jelentőségű azonban az amerikai magyar társadalom felekezeti határvonalakon felülálló ama szervezkedése, amely egy

egész Amerikára kiható szövetséget hoz létre a kollégium segítése végett.

A szövetségnek első megalakult tagja: a new-yorki „Baltazár Baróti Kör” csak egymaga 1000 dollár évi támogatást biztosított, ami 10 százalék melletti 10 000 dollár tőkének felel meg. Ezenkívül úgy egyesek, mint testületek kötelezték magukat vagy egyszersmindenkori vagy évi járulékok fizetésére és pedig vagy bizonyos évekig, vagy örökösen. Hogy pedig ezek a kötelezések mit érnek, azt láttuk az első misszió utal kapcsolatban tett ígéretekből. A beváltásuk legalább kétszer

annyi összeget tett ki, mint amennyire az ígéret szólott.

Mindezeket számbavéve és a legpesszimistikusabban, vagyis legalsó hangon számítva

40.000 (negyvenezer) dollárra tehető a második amerikai utunk anyagi eredménye.

amiből a misszió készpénzbevétele ezidőszerint 18.340 dollár.

Ezidőszerint tehát mindazoknak az igényeknek, amelyek a szoros értelemben vett kollégiumi cél körén kívül az első ut eredményéből segítve lettek, bizonyos ideig várni kell. Reméljük, nem sokáig, mert a közeljövőben nagyobb amerikai összegek lesznek esedékesek.

Hálával és csodálattal emlékezem meg azokról az amerikai testvéreimről, akik fáradságukat, idejüket, áldozataikat nem kímélve buzgólkodnak misszióink sikere körül és hálával minden kisebb-nagyobb segítő kezéről. De mindenek felett Istenről, akinek kegyelme előmenetelt adott.

Halálra ítélte a debreceni honvéd-törvényszék Madár Antal huszár-örvezetőt Nahaj József közhuszár meggyilkolásáért Tettestársait: Szabó István és Cs. Szabó Sándor közhuszárokat két évi súlyos börtönre ítélték

Március 4-én este a nyíregyházi 4. huszárezred 1. géppuskás századának körletében, az istálló padlásán Madár Antal örvezető, a század napos tizedese statáriális ítéletet hozott Nahaj József huszár fölött, aki a polgári életben bányász volt s előtte való nap megszökött csapattestétől. Madár örvezető halálra ítélte Nahaj közhuszárt és fegyverszínorból kötött hurokkal letakasztotta Cs. Szabó Sándor és Szabó István huszárokkal.

Az örvezetőt és a két huszárt két szuronyos őr kísérte ma reggel a Péterfia-utcai katonai fogászból a Szechenyi-utca végén levő huszárlakta nyába, a honvéd törvényszékhez amely ma tárgyalta az ügyüket. A szuronyok közt a két közhuszár halad egymás mellett; zömök, széles arcú parasztiúk, nagy, erős kezekkel, fekete, gyűrött száru eszímában. Mindkettő lehajtott fejjel, így is látszik, hogy Cs. Szabóék foltos az arca. Madár örvezető keményen lépked utának, sapadt, fehér arcú, vékony termetű fiatalember, kis kezekkel, testhez szabott zubbonyban, ui sárga lovagló eszímában.

A szűk folyosón a két huszár közösen ül. Madár örvezető azonban idegesen mozog és fűrgén járta körül szeméit. Láthatólag fontos személységnek érzi magát és egyáltalán nem keblemetlen neki — sőt ellenkezőleg — az, hogy az érdeklődés felé fordul.

Bevonul a bíróság

A 26. számú kisebbik tárgyalási termet 9 óra előtt pár perccel nyitot-

ták ki, a közönség befelé tödült, de a szűk teremben alig 20—25 főnyi hallgatóság helyezkedhetett el. Kifenc órákor bevonult a hadbíróság, teljes katonai díszben: Török Albert örvezető, elnök. Mánya Márton örvezető, tárgyalásvezető, Sztójánov Mihály s Ehrlich Géza századosok és Füzessy Péter főhadnagy szavazóbírók. A vádat dr. Brechtel Fri-gyes alezredes-hadbíró, a honvéd ügyészség vezetője képviseli, mint orvosszakértők dr. Hercz Lipót ezredes-orvos és dr. Ludány alezredes-orvos vannak jelen. Az örvezetőt dr. Schwarz Artur, a huszárokat dr. Halász László ügyvéd védi.

Mánya örvezető tárgyalás vezető bevezette a vádlottakat és kijelentette, hogy a tárgyalásnak ez a része nem nyilvános, mert megkérdezik a vádlottakat, hogy nincs-e kifogásuk a honvéd törvényszék összeállítására ellen. A zárt tárgyalás mindössze két percig tartott, utána rögtön megkezdődik a tulajdonképeni tárgyalás.

Madár örvezető végignézi a hallgatóságot — az újságírók asztalát élesen és ellenségesen szemléli — s mikor észreveszi, hogy Brechtel alezredes-hadbíró feléje néz, kihuzza magát és összeült a sarkát. A két huszár lehajtott fejjel áll s az egész tárgyalás alatt inkább passzív magatartást tanúsítottak, a tárgyalás menetét sem kísérték mindig figyelemmel, úgy hogy a tárgyalásvezetőnek sokszor ismételni is kell a kérdéseket, amig megértik és felelni tudnak.

Annál elenkebb Madár örvezető. A kérdésekre éles, határozott hangú katonás feleleteket ad, mindig a kérdező felé fordulva és vigyázz-állásban. Világosan, értelmesen védekezik, folyton hazafiaságával takarva rettentő bünet és sokszor úgy hat az egész, mintha ő foglalná el a vád székét és vádbeszédet tartana valaki, a „sem-miházi bitang kommunista” ellen, akit egy láthatatlan vádlottak padlára ültet, Nahaj József közhuszár ellen, aki felett ítéletet ült az istálló padlásán. A két közhuszár még most is tisztelettel viseltetik iránta, egykori közvetlen előjárójuk iránt s amikor azt felelik a tárgyalásvezető egy kérdésére, hogy igenis az örvezető parancsoltta meg az akasztást, az örvezető gúnyosan elmosolyodik és keze ökölbe szorul.

A három vádlott

Mánya Márton örvezető, tárgyalásvezető pontban 9 órákor nyitotta meg a tárgyalást s fölkérte az orvosszakértőket, hogy kísérik figyelemmel a tárgyalást, különösen a vádlottak vallomását, hogy nem fog-e fellátni elmezavar, vagy elmebetegség.

Ezután a vádlottakat szólítja elő és személyi adataikra vonatkozólag hallgatja ki őket. Az elsőrendű vádlott, Madár Antal örvezető katonásan, kemény hangszóvzással mondja be, hogy 24 éves, haiduböszörményi születésű, cipész 1922. április 10. óta szolgál. Büntetve nem volt, harctéren nem volt. A katonaságnál egyszer volt fenyítve 30 napi laktanyafogsággal, mert a járőrőre nem vigyázott kelő szigorral.

A másodrendű vádlott Cs. Szabó Sándor huszár 22 éves, nőtlen, föld-

mives, hentes és mészáros tanuló volt. A polgári életben büntetve volt a nyíregyházi törvényszék által alkalmazás miatt két heti fogházra. A katonaságnál két órai kikötéssel fenyítették önkényű eltávozás miatt. 1924. augusztus 16. óta szolgál.

A harmadrendű vádlott Szabó István huszár 24 éves földműves, 1924. november óta szolgál. 1923-ban a nyíregyházi törvényszék tengerilopásért két heti fogházra ítélte, a katonaságnál önkényű eltávozásért két órai kikötéssel fenyítették.

A tárgyalásvezető szótól elolvassa a vádat

amelyben a debreceni honvéd vegyesdandár parancsnokság ügyésze az elsőrendű vádlott Madár Antal őrvezető

A gyilkos őrvezető hazafias felháborodásával menti a gaztettet

A tárgyalásvezető szótól Madár őrvezetőtől megkérdezi, hogy megértette-e a vádat és bünszónak érzi-e magát.

Madár Antal vigyáz állásban, kémenyen felel: Alezredes urnak alázatosan jelentem, bünszónak érzem magam!

A tárgyalásvezető kivetérti a másod- és harmadrendű vádlott két huszárt és utasítja az őrket, hogy tartásuk távol őket a teremtől. Ezután ismét Madárhoz fordul: Mondja el, mi a védekezése, mi indította a cselekmény elkövetésére, hogyan haitotta végre, hogyan beszéltek meg, mik voltak az indító okok és hogyan derült ki?

Madár őrvezető folyékonyan kezdi elfelelni:

— 1925. március 4-én napos tizedes voltam. Szolgálatban a nyíregyházi vasútállomásnál találkoztam Nahajjal, akitől megkérdeztem, hogy hova megy. Azt mondta, haza. Én azt mondtam, hogy jöjjön velem, Nahaj azt mondta, hogy „Én nem megyek”. Rákiáltottam: Gyere a laktanyába! — de Nahaj elment. Utánarohantam és a köpenyén megragadván, visszavonszoltam a laktanyába, ahonnan Nahaj előző nap március 3-án eltűnt.

Tárgyalásvezető: Kijelentette Nahaj előtt, hogy letartóztatja? — Madár: Igen, kijelentettem, hogy letartóztatom. — Meg akart szólni az uton? — Igen, de én nem engedtem. Mikor a laktanyába visszavittem, a legénységi szobába csukva volt és így az irodába zártam be. Este 9 óra után, amikor bevezettem a legénységi szobába, megkérdeztem, hol aludt az éjszaka. Azt felelte, hogy az árkászok istállóiban. Kérdőre vontam, hogy miért ment el, hiszen jó dolga volt, jó kosztot és jó szoldot kapott. Nahaj azt mondta: „Én nem vagyok olyan bolond, mint maga, hogy dolgozzam, én nem akarok katoná lenni, én csak muszájból vagyok itt” — ismétli Nahaj szavait sirva az előbb még katonás magartású Madár. „Kajondnak most nem kellene lenni, mindenki marha, bolond, aki az.” Megkérdeztem Nahajtól, hogy én, aki teljesítem kötelességemet, hü vagyok eskümhöz és dolgozom a hazáért, bolond vagyok-e én is? Nahaj azt mondta, hogy én is bolond vagyok, mert ha nem az volnék, nem volnék katoná.

A százados ur megmondta, hogy ha több szöcsé történik a századtól, azokom is végrehajtották a büntetést, akiknek eddig nem haitották végre, t. i. Cs. Szabó Sándoron és Szabó Istvánon. Amikor a százados ur megtudta, hogy Nahaj megszökött, másnap tényleg ki is kötettem a két Szabót. Akkor este, amikor Szabókat kikötötték, fogtam el Nahajt.

„Akasszátok föl!”

Tárgyalásvezető: Miket mondott Nahaj magának? Mondott olyat, ami miatt maga hazafias érzésében sérve érzi magát?

Madár: Igen, Nahaj azt hangoztatta, hogy ő a bánvában dolgozott, neki ott jól fizettek, őt esendőrk hozták más helyett katonának. Nekem a szívem a hazámért dobog, engem bolondnak nevezett Nahaj, amiért dolgozom és teljesítem kötelességem a hazával szemben. Azért a semmiháziért kötöttek ki két huszárt. Nagyon elkésredtem, arra gondoltam, hogy felakasztatom Nahajt, aki annyi balt és szögvet hozott a századra. Este lefekvés után felkerestem Cs. Szabó Sándort és Szabó Istvánt a legénységi szobában, bevittem őket az irodába és megkérdeztem tőlük: Tudjátok-e, miért vol-

ellen a Kbtkv. 413. §-ába ütköző és 414. §-ának 4. pontja szerint minősülő gyilkosság büntette, a másodrendű vádlott Cs. Szabó Sándor huszár és a harmadszori vádlott Szabó István huszár ellen a Kbtkv. 413. §-ába ütköző és 414. §-ának 3. pontja szerint minősülő gyilkosság büntette miatt emelt vádat, amelyet azáltal követtek el, hogy Nyíregyházán 1925. március 4-én Madár Antal őrvezető rábeszélésére és parancsára Cs. Szabó Sándor és Szabó István huszárok vele együtt és közösen Nahaj József huszárt azon szándékból, hogy őt megöljék, fegyverfiszító zsinóggal egy tetőgerendára felakasztották, mely cselekményük következtében Nahaj József huszár halála következett be.

tatok kikötve? Azt mondták, azért, mert Nahaj megszökött. Mit csinálnátok ezért vele? Azt mondták: Azt magunk sem tudjuk. Én erre azt mondtam: Hát akasszátok föl!

Tárgyalásvezető: Nem vonakodtak, amikor azt mondta nekik, hogy: Akasszátok föl!

Madár: Nem vonakodtak, Szabó István vállalta a hurok kötését, oda is adtam neki az irodában a fegyverfiszító zsinóromat. A két huszárt felküldtem előre a szénapadlásra és megmondtam, hogy később Nahaj is felmegy, várjanak. Amikor a két huszár felment, Nahaj magam elébe vittem és felkísértem. Amikor felmentünk a szénapadlásra, Nahaj megkérdezte: „Hova visz?” Én azt mondtam neki: Miért alszol mindig, most oda viszlek, ahol kiadhatod magad! A két huszár felhuzta a gerendára. Amikor a lába nem érte az alsó gerendát, gyújtó gyújtottam a szőlő padlason és megnéztem Nahajt. A nyelve meg volt feketedve, már meghalt. Lementünk és másnap jelentem akartam a dolgot. Nagyon sajnálom, hogy a hazadrúbert megpecsételtem a besületemet.

Tárgyalásvezető: Ki lette meg Nahajt a padlason?

Madár: A szénát szedő huszár reggel és jelentette, hogy Nahaj felakasztotta magát. Én megmondtam a szakaszparancsnoknak, hogy nem Nahaj akasztotta fel magát, hanem én akasztattam fel. Az ügyeletes tisztnek és a szanitécnek azt jelentettem, hogy Nahaj felakasztotta magát.

Tárgyalásvezető: Miért nem jelentette azt, hogy maga akasztotta fel?

Madár: Csak a százados urnak akartam négy szemközti megmondani, hogy én akasztottam fel. Nem akartam, hogy az egész század megtudja. — A két huszár azt mondta, hogy maga megfenyegette őket, hogy ha nem csölekszik azt, amit maga mond, majd elbánnik velük. — Én nem fenyegettem. Az irodában azt mondtam, hogy ha megmástiták a szavukat, akkor majd én jövök, de azt csak arra értettem, hogy vállalják, amit cselekesznek. — Nem fenyegette, nem terrorizálta a két huszárt? — Nem, én nem fenyegettem, csak megbeszéltem velük a dolgot.

„Hazafias érzésben nagyon elkésertett”

— Szóval magát az keserített el, hogy tevénytelen és hazafiatlan lilelentséket tett Nahaj. — Igen, a hazafias érzésben nagyon elkésertett és mindig balt csinált a századnál. — Nahaj milyen magaviseletű ember volt? — Mindig fegyvelmetlen volt és olyan volt a viselkedése, hogy a századot rontotta. Ötször szökött meg a századtól. Mindig azt oltotta be a legénységbe, hogy ő nem szolgál, viszsztatér haza és azt mondta, hogy ha elfogják és lecsukják őt-hat napra, legelőbb kibíhni magát. A fogdában ugyanis jobb a dolga, mint kúna a századnál, mert ott nem kell dolgozni, azt mondta, hogy én bolond vagyok, mert még éjszaka is dolgozom és szeretem a hazám.

— Mit érzett, ha látta Nahajt? — Ha láttam, nagyon elkésredtem. Semmiházi, bitang ember volt. Mindig az jutott eszembe, hogy miért nem ad az isten mindenkinek olyan eszmét, mint nekem. Ma kétszeresen kell dolgozni a hazáért és nagyon elkésertett az, hogy ez a hazaáruló kommunista a századot úgy rontja.

Madár tagadja, hogy megfenyegette cinkostársait

— A két huszár azt mondta, hogy maga veszélyes fenyegetéssel kényszerítette őket az akasztásra! — Alázattal

mondom, ez nem igaz. — Azt mondták, hogy maga azzal fenyegetődzött, hogy kivégzi őket, ha nem teljesítik a parancsot. — Nem igaz. Ők tudták, hogy milyen parancsot kell teljesíteni és milyet nem. Ha én fenyegettem volna őket, nem küldtem volna fel előre a padlásra. — Tudtak volna maga elől menekülni? — Tudtak volna. — A vallomása nem egyezik a vizsgálat során lejegyzőkönyvbe vett vallomásával, mert azt mondta, hogy a huszárok csak hosszas rábeszélésre egyeztek bele az akasztásba, most pedig azt mondja, hogy nem kellett őket rábeszélni. — Hát nem kellett sokat beszélni.

Tárgyalásvezető felolvassa Madárnak a vizsgálat folyamán tett vallomását, amely szerint a két huszár elcinte vonakodott teljesíteni a parancsot, később hosszas rábeszélésre és különösen amikor látták, hogy az őrvezető nagyon dühös, ráállottak.

Madár: Azt nem tettem. Ők megtagadták volna az engedelmséget, hiszen minden katonának tudni kell, mit szabad csinálni. Ha bekonogtak volna a szakaszvezető ablakán, vagy az őrségnek szóltak volna, nem tudtam volna végrehajtani.

Tárgyalásvezető: Ki vitte fel a fegyverzsinórt a padlásra? — Én adtam oda Szabó Istvánnak és ő felvitte. — Hogy történt a padlásra a dolgot? — Mikor felértünk, Szabó István hurok lökött a nyakába. — Akkor mondta maga, hogy „Na most, fiúk csináljátok!” Nem, én ezt lemm mondtam az irodában. A huszárok felhúzták Nahajt a felső gerendára. Hármat hörgött és meghalt. Mikor láttam, hogy a lába éri az alsó gerendát, szóltam a huszároknak, hogy huzzák

Leszurással fenyegette Madár a két huszárt, ha nem teljesítik akasztási parancsát

Cs. Szabó Sánor másodrendű vádlott a tárgyalásvezető őrnagy hadbíró kérdésére elmondja, hogy milyen aludtak, amikor Madár őrvezető felkeltette őket. — Tárgyalásvezető: Mit mondtok Madár, amikor felébresztette magát? — Azt mondta, hogy elfogtam Nahajt, akasztuk fel ezt a század gyalázó kommunistát, ti is megvoltatok már büntetve érte. — Ráálltak hamar az akasztásra? — Nem, mi vonakodtunk, de az őrvezető ur azt mondta: Ha nem csináljátok ezt, amit mondok, akkor kivégezlek benneteket.

— Mondja el, hogy történt a dolog a padlásán?

— Alázattal mondom, a dolog úgy történt, hogy az őrvezető ur megparancsolta, hogy menjünk előre a szénapadlásra. Mi előre mentünk és utánunk pár perc múlva jött az őrvezető ur Nahajjal. Amikor bejött a padlásra, az őrvezető ur azt mondta: Na, most csináljátok!

Én hirtelen hátrakantam a Nahaj két kezét, a másik huszár pedig meg akarta kötni. Az őrvezető ur amikor látta, hogy a kezét akarja a másik megkötni, rákiáltott: Ne a kezére, hanem a nyakára a hurok! Amikor felhúzták, akkor azt mondta az őrvezető ur: Lökődésétek, hadd döglöjön meg, az anyja keservét!

— Maguktól huzták felébb a zsinógot? — Nem, hanem az őrvezető ur parancsára. — Mondja tovább.

— Mikor Nahajt felhúzták, az őrvezető ur gyújtó gyújtott, megvizsgálta Nahajt és azt mondta: „Na ez már meghalt, mehettek!” Lent az irodában azt mondta az őrvezető ur: „Ne féljétek, a Nahaj már meghalt, én a dolgot reggel elintézem, nem lesz baj!” Reggel ébresztőnél kérdeztek, hogy hol van a Nahaj huszár. Én megmondtam Koczky huszárnak, hogy minik felakasztottuk, a Madár őrvezető ur parancsára.

A százados urnak reggel mi jelentettük, hogy felakasztottuk Nahaj huszárt.

Amikor a százados urnak jelentettük hogy Nahaj nem öngyilkos lett, hanem mi akasztottuk fel az őrvezető ur parancsára, a százados ur azt mondta: „Azt nem jól tettétek” — és lefogatott bennünket.

Tárgyalásvezető: Igaz az, hogy aznap, amikor felakasztották Nahajt, végrehajtották magukon a kikötést? — Igaz.

— Milyen embernek ismerte Nahajt? — Fegyvelmetlen volt, eljött fogadta meg a parancsot. — Mondott magának olyat Nahaj, ami nem fér össze a katonai szellemmel? — Parancsolt nekem, hogy más helyett

feljebb. — Meglóbálta a zsinóron csüngő Nahajt? — Meglóbáltam. — Hogy a hurok jobban szorult a nyakára? — Nem, csak meglóbáltam. — Honnan tudta, hogy meghalt? — Mikor gyújtóval megnéztem, a nyelve fekete volt.

Brechtel Frigyes alezredeshadbíró, ügyész: Az volt magának a célja, hogy Nahaj meghaljon? — Madár: Az volt a célom, hogy meghaljon.

Schwartz Artur dr. védő: Magának van szívbaja? — Madár: 1924 október 28-án szívbajos rohamom volt reggel 8 órától este 9-ig, de az orvosok megalapították, hogy nem súlyos a szívbajom. — Az apjának is van szívbaja? — Igen.

Tárgyalásvezető: Az elhunyt miatt volt maga megbüntetve? — Igen, a százados ur 5 napra büntetett meg, mert Nahaj akkor szökött meg, amikor én voltam napos.

Halász László dr. védő: Az előbb azt mondta, hogy a huszároknak kiadta a parancsot, hogy huzzák fel Nahajt. Igaz ez? — Igaz, azt mondtam, hogy huzzák fel. Csak maga lökte meg Nahajt? — Igen.

Török Örnagy, elnök: Nahaj esendesen állt a padon? — Igen, nyugodt volt. — Mikor a nyakára tették a hurok, akkor huzták fel? — Igen, a hurok a nyakán volt és úgy huzták fel s Nahaj csak akkor kanálózott, amikor huzták feléle.

Halász dr. védő: Megverte maga Szabót? — Igen, megvertem. Kétszer.

A tárgyalásvezető felolvassa egy orvosi bizonyítványt, amely szerint Madár apja 58 éves és szívbajos rohamai vannak.

huzták be katonának, nem akar katoná lenni, vissza akar menni a bánnyába dolgozni. — Mondta Nahaj azt, hogy jobb megszöknöm, mint szolgálni? — Igen, egy ízben azt mondta, hogy ha megszököm elfognak, a fogdában több is jobb koszt vár és nem kell dolgozni. — Nahaj beszédei hatással voltak a legénységre? Szöktek meg többen? — Igen, én is a még többen megszököttünk a századtól. — Nahaj beszédei után könnyebben határozta el magát a szökésre? — Igen. — Haragudtak Nahaira? — Nem. — Az lehetetlenség, mert hiszen akkor hogyan álltak olyan hamar rá arra, hogy felakasztják. — Nagyon meg voltunk mi ijedve akkor. — Kérdezte Madár maguktól, hogy mit csináltnak Nahajjal, ha kezükbe kerülne? — Nem, azt nem kérdezte, hanem azt mondta, hogy

ha nem engedelmessékedünk neki, akkor leszur bennünket, mert ő el van szánva.

Madár emel a vallomásán guyonosan elmosolyodott.

Tárgyalásvezető: Nem gondoltok azon, hogy mégszem kellene felakasztani Nahajt, vagy nem jutott eszébe, hogy szólni kellene valamelyik feljebbvalónak?

— Amikor a padlásra mentünk, az uton én mondtam a másik huszárnak, hogy szólni kellene a dolgozról de a társam azt mondta, akkor leszur Madár.

Elnök: Miért nem tagadták meg a parancsot?

— Azt hittük, hogy a parancsot teljesíteni kell.

Elnök: A lelkehe kell beírva lenni az embernek, hogy bünt még parancsra sem lehet elfigyetni.

— Mi nem mertünk ellenkezni. — Aa akasztásról beszéltek lent az irodában, miért a kezét akarta a padlásra megkötni? — Azért, mert nem bírtam, hogy tényleg fel akarja akasztani, azt hittem, csak ki akarja kötetni és megveretni.

— Mikor feszült meg a kötél?

— Akkor, amikor felökte az őrvezető a gerendáról. — Lóbálták mind a három Nahajt? — Igen.

A padlásról egyenesen az irodába mentünk. Az irodából az őrvezető ur felküldte a másik huszárt, hogy nézze meg, tényleg meghalt-e Nahaj, az azonban nem mert felmenni a padlásra, hanem visszajött az utról azzal, hogy meghalt a Nahaj huszár.

— Szóval nem az akasztást határozták el. — Nem, mert nem hittük, hogy tényleg fel kell akasztani.

Halász dr. védő: Mélyebben aludt akkor este? — Igen, nagyon kiemerttem a kikötés okozta fájdalomtól. — Madár kardja ki volt köszö-

rúve? — Igen, éles volt. — Szavukat vette, hogy végrehajtsák az akasztást? — Igen. — Előnk: Milyen messze van az iroda az istállótól? — Kétszáz lépésre. — Miért nem tért ki az uton? —

Féltünk és nem gondoltunk semmire. — Gondoltak arra, hogy tényleg fel kell akasztani? — Nem, csak arra, hogy ha felhuzatja is, csak azért teszi, hogy elszédítse, megrémítse.

Madár őrzetelő hasbavágta és lelökte a gerendáról a felakasztott Nahaj huszárt

Szabó István huszár harmadrendű vadlótta hallgatták ki ezután. Tárgyalásvezető: Mi a védekezése? Mondja el, hogyan hajtották végre az akasztást?

Szabó: Mi 9 órakor nagyon fáradtan lefeküdtünk a legénység szobájában. Mélyen aludtunk amikor az őrzetelő ur felkelte és behivatott az irodába, ahol azt mondta: „A hazafiak kommunista Nahajt akasztják fel! Ha nem csináljátok vele azt, amit mondok, én végzek veletek!”

Tárgyalásvezető: Komolyan gondolták, hogy fel kell akasztani Nahajt? — Nem, csak arra gondoltunk, hogy az őrzetelő rá akar üleszteni Nahajra, vagy kiköteti és megveri. — A zsinór ki tartotta a kezében? — Én. — A hurkot ki lökte a nyakába? — Én löktem. — Mindárt a padlásra beléptek? — Nem. Amikor Nahaj bejött, az őrzetelő azt mondta: „Na huj, most csináljátok!”

Akkor a másik huszár Nahainak a két kezét hátrafogta és én össze akartam a zsinórral kötni. Amikor az őrzetelő ezt látta, rámkilátott: „Az anyád istenit, ne a kezére, hanem a nyakára a hurkot!”

Hogyan kötötték fel a gerendára? — Lazán kötöttük. Nahai a lábán állt a halperendán.

A kötélt nem szorult a nyakán. Mikor az őrzetelő látta, hogy Nahai a lábán áll és így nem fut meg, hasbavágta és lelökte a gerendáról. Ezután az őrzetelő parancsára többször megöltük Nahajt. Az irodában azt mondta Madár őrzetelő, hogy ne félünk, ő majd elintézi a dolgokat.

Reggel Koczky őrzetelő megkérdezte: „Hová tettétek Nahajt?” A másik huszár megmondta, hogy felakasztottuk Madár őrzetelő parancsára; azután takarítottuk tovább az istállót. Délután azután a százados urnak jelentettük a dolgot.

Tárgyalásvezető: Haragudott Nahajra? — Nem. A kikötést megértem, mert megszöktem, azt Nahaj szökése nélkül is megkaptam volna.

Halász dr. védő: A kikötés után hogy érezték magukat? — Azt se tudtuk, hogy kellünk fel a földről. Rosszul voltam, szédült a fejem. — Madár nagyon fel volt indulva, mikor megparancsolta, hogy akasztják fel Nahajt? — Nagyon fel volt böszülve.

Tárgyalásvezető: Tudták, hogy nem szabad büncselekmény megparancsra sem elkövetni? — Nem tudtuk. Mi akkor gondolkodni se igen tudtunk.

Halász dr. védő: Mikor történt a kikötés? — Délután fél 3-kor. — Erősen kötötték ki? — Igen, a kezem még két hét múlva is el volt szibbadva tőle.

Tárgyalásvezető: Kilenc óra után kellett fel magát az őrzetelő, akkorra talán kiülhette a kikötés okozta fájdalmakat. — Nem tudtam kipihenni.

Kényssz helyzetben voltak az őrzetelővel szemben? — Igen. — Haragudtak Nahajra, kaptak raita, hogy fel kell akasztani? — Nem kaptunk raita, mi nem haragudtunk rá. — Mennyi idő múlva vitte Madár Nahajt maguk után a padlásra? — Ugy tíz perc múlva. — Mit mondott akkor, amikor Nahajt felkísérte? — Csak azt mondta: „Itt van a Nahaj, csináljátok, amit parancsoltam!”

Ti azonnal engedelmessédtetek? Szembesítik a vádlottakat

Nem, huzódottunk, de ránk kiabált az őrzetelő és közelébe lépett hozzám. Én ledtemben rálöktem a hurkot Nahaj nyakára. — Erősen kötötték meg? — Nem, csak úgy, hogy semmi baja ne legyen.

Miért kötötték meg lazán? — Azt gondoltuk, a sötétben nem veszi észre az őrzetelő és ha lemegy, kiszabadítjuk Nahajt.

Mikor feldokolt Nahaj? — Akkor, amikor Madár őrzetelő lelökte a gerendáról. — Mikor halt meg? — Akkor, amikor az őrzetelő lelökte a gerendáról, megfulladt. Én mellette álltam, láttam. Mikor az őrzetelő parancsára felébb huztuk, akkor már halott volt.

Ha éjszaka volt és a padlason sötét volt, hogy láthatta ezt ilyen jól?

Két lépésre történt a padlásajtótól, nem volt koromsötét.

Nahaj buzdította arra, hogy szökjenek meg? Beszéltek ilyeneket a legénységnek? — Nahaj hangoztatta, hogy ő nem akar katona lenni, mondta, hogy: „Szökjétek meg, a fogdában jobb a dolgok, mint a századnál.” — Mikor előgáták Nahajt, beszélt hazafiainak dolgokai? — Akkor nem.

Tárgyalásvezető megkérdezi Madárt, hogy van-e valami megjegyzése?

Madár: Igen. Én nem mondtam, hogy ne a kezére, hanem a nyakára tegyék a hurkot. A kezéről nem volt szó. Én nem láttam, hogy a kezét akarták megkötni. Ezek összebeszéltek a fogdában egymás javára; az udvari séta alkalmával együtt beszélgettek.

Tárgyalásvezető: Hát ki hallott ilyet? Ezek külön cellában vannak, nem beszélhetnek! — Madár: Igenis, beszélgettek az udvari séta alkalmával.

Török őrnagy, elnök a két vádlott huszárhoz: Beszélgettek? — Mindkét Szabó tagadja ezt, mire szembesítik őket Madárral.

Az őrzetelő erőlyesen, folyékonyan, olyan modorban, mintha parancsot adna ki, fordult a két huszárhoz: — Én nem mondtam, hogy ne a kezét kössék, hanem a nyakára tegyék a hurkot! Nem mondtam, erről szó nem volt! Én soha Istent nem káromoltam, senkinek anyját nem bántottam! Nem mondtam, hogy „A nyakára kössétek, az anyátok keservéi!”

Cs. Szabó a szemébe mondja az őrzetelőnek: Rámkiáltott, hogy ne a kezére, hanem a nyakára hurkoljunk, ne a bluz nyakára, hanem a pucér nyakára!

A két huszár szemléltetően is bemutatja egymásnak, hogy miként akarták először megkötni Nahainak a kezét, majd az őrzetelő parancsára miként hurkolták a nyakán a kötelet.

Tárgyalásvezető Szabó István huszárhoz: Milyen ember Madár? Bántotta magát?

Szabó István: Engem kétszer megvert. Egyszer a szobatarifásért, mert azt hitte, hogy én vagyok a szobanapos, a derekszíjával, amelyen raita volt a pisztolytáska is, elvert. Mászor löért voltunk és a társamat és engem ostornyéllel összevert, mert azt hitte, hogy aludtunk.

„Miért nem szegültek ellen a parancsoknak?”

Tárgyalásvezető: Látszik, hogy Madár őrzetelő hadírozott ember, jó katona volt. Ez a tárgyaláson is meglatsszik és ez kell a katonának, hogy erőlyes legyen. Ennél több kell ahoz, hogy jélieinek tölje. Madár azt mondja, hogy ha nem akarták volna, nem kellett volna végrehajtani az akasztást. Szólhattak volna másnak és akkor nem történt volna meg. Miért nem szóltak? Volt idő, míg az irodából a szénapalásra mentek, addig meggondolhatták.

Szabó: Nem hittük, hogy csakugyan azt téteti velünk.

Tárgyalásvezető: Hát akkor a padlásán! Hiszen ketten voltak, miért nem szegültek ellen a parancsoknak? Ha nem akarták volna, nem kellett volna végrehajtani, hiszen ketten legyűrheték volna Madárt. — Félünk, hiszen a padlásán is azt mondta, hogy megszurkál, ha nem tesszük azt, amit parancsol. Nála kard volt, nálunk nem volt. — Ez nem lehet melegség.

Halász dr. védő: Nahai a padlásán nyugodt volt? — Igen. — Nem védekezett? — Nem, azt hitte, hogy csak kikötik. Különbben is gyámoltalan ember volt.

Tárgyalásvezető: Nem lehetett gyámoltalan, hiszen kijelentései alapján, a melyeket felebbvalói és többek előtt tett, öntudatos, gondolkodó ember volt.

Török őrnagy elnök: Ha az őrzetelő nem lökte le a gerendáról Nahajt, akkor az nem is halt volna meg? Hiszen nem szorult a nyakán a hurkok és a lábán állt!

Akkor még állt és nem feszült a nyaka, csak amikor az őrzetelő lelökte, így kezezték kezével a zsinórba kapaszkodni. De hamar leesett a keze, hármát nyögött és meghalt.

Mikor lökte le Madár Nahajt a gerendáról?

Akkor, amikor látta, hogy Nahaj lábá ér a gerendát. Akkor ropant a nyaka, amikor lelökte.

Halász dr. védő: A kikötés után nagyon rosszul érezte magát? — Igen.

A századparancsnok vallomása

Tyil József százados tanu a tárgyalásvezető kérdéseire előadja, hogy ő volt a parancsnoka annak a századnak, amelyben Nahai huszár szolgált. A reggeli szemlénél jelentették, hogy Nahaj huszárt felakasztották — mondta a százados. — Én azonnal megkérdeztem a századtól, hogy ki a tettés?

A felszólításra a két közhuszár azonnal jelentkezett. Madár nem volt a szemlén, ő az irodában volt, de amikor kérdőre vontam, töredelmesen bevallott mindent.

Tárgyalásvezető: Mit adott elő mentiségére Madár őrzetelő?

Azt mondta, hogy nem bírta már tovább nézni Nahajt a századnál, mert meg akarta rontani a legénységet. — Milyen kifejezéseket használt Madár? — Azt mondta: „Én mint jó hazafi, ki lángoló szívetem hazámat, nem tudtam elviselni, hogy a kommunista érzelmű Nahai a legénységet igazgatta és folyton megszökött a századtól. Ő is letette az esküt az Istenre, a kormányzóra, neki is úgy kellene teljesíteni a kötelességet hazája iránt, mint másnak. — Mi indíthatta Madárt a parancs kiadására? — Szerintem csak az, hogy nem nézhette a hazafiátlan ember fejeveltenkedéseit.

A kikötés

Igaz az, hogy a kikötést azért hajtották végre, mert Nahaj megszökött? — Igaz. Szokás az, hogyha szökések fordulnak elő a századnál, az egész századot megfenyítik. Nahaj szökésénél elengedtem a század fejelemi büntetését, csupán a két huszárnak, aki ügyei el volt már itélve kikötésre, rendelem el a büntetését. — Ha Nahaj nem szökött volna meg, elengedte volna százados ur a két huszár büntetését? — Nem. Én csak fejelemi szempontból állítottam be egy dolgot, hogy akkor elengedtem volna a büntetésüket. — Miért hajtották egy hét múlva végre a kikötést? — Azért halasztottuk, mert alkalmas időt vártunk.

Milyen ember volt Nahaj huszár?

Büncselekményre felszólító parancs teljesítését meg kell tagadni

Brinzev György hadnagy a következő tanu.

Tárgyalásvezető: Mit tud hadnagy ur az esetről? — Távol áll tőlem, hogy halott ember emlékéit...

Tárgyalásvezető (félbeszakítja a tanut): Előbb talán a tényeket, aztán a véleményet.

A tiszt ékezdésben értesültem arról, hogy Nahaj huszár felakasztotta magát. Később tudtam meg, hogy nem öngyilkos lett, hanem felakasztották. A századszemlénél a százados kérdéseire egyszerre léptek elő mind a három és jelentkeztek, hogy ők a tettésék.

Az nem lehet, Madár csak késsőbb jelentkezett.

Az lehet.

Mit mondott Madár, miért tette?

Azt mondta, elkecserezésében tette, hazafias felháborodásában, de már megbánta, amit tett. Madár még másnap is nagyon felindult állapotban volt. Madár fanatikus hazafias érzésű ember volt. — Jó érzésű ember volt? — Igen, barátságos volt, volt egy kis macskája, azt mindig az irodában tartotta és sokat játszadozott vele. — Milyen katona volt Madár? — Példás, jó katona, akinek nagyio hazafias érzésével lehet csak megmagyarázni azt, amit tett. — Meggyőződés, hogy Madárnak hazafias elkecserezéséből fakadt a cselekedete? — Igen, meggyőződésem, hogy csak mély hazafias érzéséből fakadhatott elhatározása.

Presszionálhatta a két huszárt? — Nem tudom. — A kellő erőlyen felelemelkedett a legénységgel szemben? — Azt nem tudom, fejelemet tartó ember volt. — Tud arról, hogy verte a legénységet? — Nem.

Szabó István huszárt milyennek ismeri? — A parancsot teljesítette mindig. Jó huszár volt. Mintául állítottam a többiek elé. Szökése után teljesen megváltozott, egészen megváltozott. — Cs. Szabó Sándort milyen embernek ismeri? — Nem láttam sokat, győngy

azt se tudtam, hogy vagyok. A kikötés után munkára kellett volna menni, de nem bírtam mozogni, ott fekédttem. Ezzel a vádoltakk kihallgatása véget ért és a bíróság átért a bizonyítási eljárásra.

Én úgy tudom, hogy fejelemelen, hazafiátlan ember volt. A katonasággal ellentétes dolgokat hangoztatót és többször megszökött. A századnál kevés ideig volt, inkább fogdában vagy szökésben töltötte az idejét. Már a bevonulás első napján megszökött. Akkor dorgálást kapott. A második szökésnél már önapra szigorú fogsággal büntették. — Szellemleg milyen ember volt Nahai? — Eleinte azt hittem, hogy degenerált, de később rájöttem, hogy csak tetteti magát. A szökésekért a hadbírság már elítélte egyhónapi súlyos börtönre, máskor meg tíznapi fogházra hat órai guzsba kötéssel.

Tud arról, hogy Madár hazafias felháborodásában követte el a büncselekményét? — Igen, nekem úgy mondták.

Gégyen szakaszvezető jelentette, hogy Nahaj fejelemetlen és nem akar szolgálni. Maga Nahaj is megmondta ezredkihallgatáson, hogy nem akar katona lenni. — Nahaj hatása alatt történtek szökések? — Igen. — Milyen embernek ismerte Madárt? — Nagyon hazafias, kifogástalan, fejelemzett katonának ismertem, hazafias érzéstől volt áthatva. Olyan embernek ismertem, aki képes volt arra, hogy felháborodásában akasztotta fel a hazafiátlan embert. Nagyon érzékeny ember volt, hazaszeretettől áthatva. — Milyen volt a legénységgel szemben? — Szigorú, de nem durva. Tettelegességekről nem tudok. A legénységet terror alatt nem tartotta.

Hány lépésre van az irodától az istálló? — Harminc lépésvívre. — Az nem lehet, hiszen 200 lépést mondtak. — Lehet 100 is, különben le lehet mérni. — Mutatott megbádnást Madár? — Igen, könnyes szemmel mondta el a dolgokat.

Halász védő: Olyan embernek ismerte Madárt, akinek a parancsát nem merik megszegni? — Az a Madár egyenlőségűl függ, hogy meg merik-e tagadni a parancsát.

Tyil századosot vallomására megsejtették.

akarati ember benyomását tette rám, ahogy vezetik, olyan. Egyik huszárnak sínes öndő gondolkodása, hü, engedelmessé katonák voltak.

Tanította a hadnagy ur a katonáinak, hogy mikor kell a parancsot teljesíteni és mikor nem? — Igen, kívülrol betanítottam, hogy a parancsot minden körülmények közt teljesíteni kell. — Péccákkal magyarázta a tanítást? — Nem emlékszem. — Azt tanította-e hadnagy ur, hogy mikor kell megtagadni az engedelmességet? — Azt nem tanítottam. — Hát akkor mit tanított, ha ezt nem tanította? — Miért nem tanította, hogy a parancsot mikor kell megtagadni? — Nem tanítottam szülészesnek, feleslegesnek tartottam. A hadbírság vallomására megsejtette Brinzev György hadnagyot.

Besztercey Miklós tiszthelyettes tanu elmondja, hogy ébresztő után jelentették neki, hogy Nahajt a szénap

HIRES MEINL JAMEK K 23.000—25.000 ig.

HIRES MEINL COMPOTTOK K 18 000—24.500 ig.

padlón felakasztva találták. Megvizsgáltam a dolgot. Nahaj levágattam a zsinérről és Madárra bízom, hogy vizsgáljon, míg a lovaglástól visszatérünk. Felebbvalómnak jelentettem, hogy a megszökött Nahaj az este megkerült és az éjszaka felakasztotta magát.

— Beszélte a dologról Madárral? — Igen, mikor a lovaglástól visszatértem, azt mondtam Madárnak, hogy nagyon esodálkozom azon, hogy Nahaj öngyilkos lett, mert hiszen tudja, hogy pár nap múlva ugyis elbocsátják a katonaságtól.

Madár a kérdéseimre megmondta, hogy ő akasztotta fel Nahajt.

— Milyen katoná volt Nahaj? — Nem jó katoná volt, mindig megszökött a századtól. Többször megmondta, ha lóra ültek, megszökik. Arról panaszkodott, hogy jár a lába, nem tud lovagolni, vissza akar menni a hányába dolgozni és nem szereti a katonaságot. Madár panaszkolta nekem egyszer, hogy sok bajt csinál a Nahaj és lehetetlen tovább tenni a viselkedését hazárd szerető embernek.

Halász védő: Tanították a legénységnek, hogy mikor kell megtagadni a parancsot? — Igen. Tanították a hadnagy ur is, én is. (Mozgás a teremben.)

Tárgyalásvezető: A hadnagy ur azt mondta, hogy nem tanították? — Én tanítottam.

Tárgyalásvezető (Szabó Istvánhoz és Cs. Szabó Sándorhoz): Tanították maguknak ezt?

Cs. Szabó Sándor és Szabó István egybehangzón mondják: **Mi ilyen tanítást nem kaptunk.**

A hadbírószék Besztercezy Miklóst megesketi vallomására. **Halász védő** semmiségi panaszt jelent be a megesketés miatt, mert a vallomás ellenkezik a hadnagy vallomásával.

Zin Miklós tizedes tamm elmondja, hogy amikor meghallotta, hogy Nahaj felakasztva találták, azonnal felkereste Madárt az irodában, aki ott mélyen auót. Felebreztettem és azt kérdeztem tőle: **Miért akasztotta fel Nahajt? A kérdésre ő megdöbben és azt mondta: Nem én akasztattam fel. Később aztán beismerte, hogy ő akasztotta fel, mert nagyon haragudott rá.**

Tárgyalásvezető: Miért kérdezte Madártól egyenesen azt, hogy miért akasztotta fel Nahajt? — Ki akartam keresni az igazságot és gyanítottam, hogy ő tehetett. — Honnan? — Hát ő jó megvizsgált ember és úgy gondoltam, hogy csak ő tehetett. Mondta ne-

Teljesen beszámítható mind a három vádlott

Ezután **Hercz Lipót** ezredes-örvost hallgatja ki a bíróság.

Tárgyalásvezető: Nem fér kétség ezredes ur véleménye szerint a vádlottak beszámíthatóságához?

— **Nem. Teljesen beszámíthatók voltak.**

— Mikor állott be a halál?

— Az egyik vallomásból megállapítható, hogy amikor Nahaj lába még mindig érte a gerendát, Madár örvetző meglökte. Ekkor valami nyekkenést hallott az egyik vádlott. Ez azt jelentette, hogy az epistropheus, a legfelső nyakcsigolya kinyugott helyéből és megsértette a nyúlt agyat. Ebben a pillanatban állott be a halál.

Brechtel dr. ügyész: Szabó István azt állítja, hogy őt a kikötés annyira extáziába hozta, hogy dühében nem is tudta, mit cselekszik. Lehetséges ez?

— **Csak el lehetett keseredve.**

Schwartz Arthur dr. védő: Madár azt állítja, hogy öntudatlan kivül volt, az isten, elvette az eszét, nem tudta, mit cselekszik. Szívbaia is hozzájárulhatott ehhez. Lehetett olyan haragban és elkéserevésben, amely őt így mintegy öntudatlan kivül helyezte?

— **Nem lehetett. Madár esdőkönvös, erőszakos, durva, a felével mindennek nekimenő természet. Nem szivbalos. Az apja valószínűleg visszaélt itallal, vagy más szenvedéllyel s ez okozta szervezete időbeli leromlását. Érelmeszesedés van s ez a szívet vérrrel ellátó edényeket rongálta meg. Hogy Madár egyszer elájult, az egyáltalán nem bizonyít emellett. Kizárt a lehetsége a beszámíthatatlanságnak.**

Sem testi, sem lelki kényszer nem volt

Dr. Halász: Pszichikai kényszer van? — Van. — A két Szabó értelmisége alacsony, pszichikai ellenállóképessége tehát lehetett gyenge? — Kétségtelen, hogy ez a két fia gyengébb értelmiségű, de ki van zárva, hogy az örvetző akár testi, akár

kem, hogy szeretné elverni Nahajt, mert az sok bajt csinált már neki. — Milyen ember volt Madár? — Erélyes, katonás ember volt.

— **Ki iskolázta azt, hogy a katonának mikor kell megtagadni az engedelmességet?**

— **A hadnagy ur. (Nagy derűség a hallgatóság körében.)**

Tárgyalásvezető: Kérem, tessék nyugodtan viselkedni. Nem illik kinevetni egy eskü alatt tett vallomást. (A tanúhoz): Ki tanította meg? — A tiszt-helyettes ur is.

A tanut megesketik. Fél kettőkor a tárgyalásvezető félbeszakítja a tárgyalást és folytatását délután fél 4 óra tájra tűzi ki.

Az utolsó tanu

Délután következik **Gégény Gábor** szervezőtő tanu, aki elmondja, hogy Nahaj hazafiatlan, fegyelmetlen embernek ismerte.

Tárgyalásvezető: Honnan ismerte ugy? — Egy ízben, mikor erkölcsi oktatást tartottam neki, ingerülten azt mondta: Én nem is vagyok magyar, miért legyenek magyar katoná. Szervezőknek kellene itt is, mint a hányában, akkor könnyen el lehetne banni az előlőrökkel. — Madárt milyen embernek ismerte? — Jó katoná volt s jobb hazafi, mint a többi.

A tanut vallomására megesketik.

Borovics András örvetző csak másoktól értesült arról, hogy Nahaj öngyilkos lett. Arról, hogy mikor kell a parancsot teljesíteni, iskolázták, Madárt olyan embernek ismeri, aki parancsait végrehajtatta.

Koczky Bertalan huszár a tárgyalásvezető kérdése a Cs. Szabó Sándorral való szembesítés után kijelenti, hogy neki Cs. Szabó elmondta a taktikánál, hogy Madár parancsára felakasztották Nahajt. Vallomására megesketik.

A tárgyalásvezető felolvassa a már bemutatott orvosi bizonyítványt, bemutatja a helyszínráport, majd annak a zsinérek egy darabkáját, amelyre a vádlottak Nahaj közhaszart felakasztották. Helyenkint piszkos, vékony, de erős zsinég ez. Felolvasta a tárgyalásvezető a boncjegyzőkönyvet is, amely előadja, hogy a halált fulladás okozta, a végtagok szederles nyírósok, egyébként az egész test vértelen, fehér.

Mitdezeket Madár nyugodtan hallgatja, mereven néz a tárgyalásvezetőre, arcán csak egy mozgás van, a nyeldekölője mozog állandóan, gészszertelen. Ez mutatja csak, hogy ideges.

pszichikai kényszer gyakorolt volna rájuk. Hiszen ő is szaduhaitak volna.

— Amint álomból felbredtek, a ködös, álmos állapotban gyengébb lehetett akarathatározásuk? — Tekintettel arra, hogy fiatalokruak, ezt lehetetlenek tartom. — Nem lehet-e feltétele, hogy ők a veszélyt túlnagynak látják? — **Nem. Én úgy vélelem, hogy ők csak rábeszítésnek hitték az egész akasztást. Amikor látták, hogy komoly dolog, már nem lehetett segíteni. Falhoz állították őket Madár.**

Einök: Amikor Madár az akasztás gondolatába beleheccelte magát, beszámítható volt-e annyira, mint egy normális ember?

Hercz dr.: Beszámítható volt.

Einök: Nem fordult elő nála lélektanilag változás?

— **A kritika megfogott. Ez pillanatnyi dolog nemelvéknél, másoknál tíz percig is eltart. Így eltartott Madárnál is.**

Ludny alezredes orvost hallgatja ki ezután a hadbírószék.

Tárgyalásvezető: Lehet-e kételyt támasztani a beszámíthatóság iránt a vádlottaknál?

— **Teljesen beszámíthatók voltak.**

— Mikor következett be a halál?

— **Amikor azt a bizonyos nyekkenést hallották. Ez valószínűleg a legutolsó hörgés volt. A boncjegyzőkönyv ugyanis nem szól arról, hogy csigolyatörés történt.**

Schwartz dr.: Nem volt-e korlátozva Madár akarathatározó képessége?

— **A tárgyaláson megállapította, hogy a legapróbb részletekig visszamelegszik az akasztásra. Tehát nem lehetett korlátozva az akarathatározása.**

Schwartz dr.: Ő azzal védekezik, hogy felháborodásban, dühében elvesztette az eszét.

— **Nem olyan hirtelen elkéserevés volt az. Volt ideje gondolkodni, amíg végrehajtotta a tettet.**

Dr. Halász: A másik két vádlott nem állott-e pszichikai kényszer alatt?

— **Nem állottak semmi kényszer alatt. Ha rájuk fogta volna a fegyvert Madár és úgy kényszerít, akkor lehet-**

Az ügyész halált kér mind a három vádlottra

Dr. Brechtel Frigyes örnagy-hadbíró tartotta meg most vádbeszédét.

— **A hosszú évekig tartó háboru. — mondta — és a forradalmak kiölték az emberek között a kölcsönös megtekésülést, az elnézést, a jelebaráti szeretetet. Rendes szokássá vált, hogy az ellenség jelfogást egy módon intézik el: az ellent elnémitásával. Ennek az eredménye, hogy az élet megbecsülése az emberek között ma nincs meg. Most minnaennapi dolog az emberölés, a napisajtó mindennap hírt ad egy-egy vadállati gyilkosságról.**

— **Az erkölcsöknek ez a lesüllyedése eredményezte a jelen bünport is.**

Ez az irányzat ellentétes erkölccsel, vallásos jelfogással, jogérzettel,

és nyugodt társadalmi élet ilyen körülmények között nem képzelhető el. Az államnak ez ellen az irányzat ellen küzdenie kell és az életbiztonság garanciáit megteremtendő. Nyugodtsággal állapíthatom meg, hogy a katonai igazságszolgáltatás ennek a követelménynek a legteljesebb mértékben megfelelt. A vizsgálóknak íly rövid idő alatt nagy gondúal történt végrehajtása és a főtárgyalás gyors kitűzése bizonyítja, hogy a honvédtörvény-szék és ügyészség feladata magaslatán áll. Tartoztam ennek megállapításával, mert a sajtó egyrésze kifogás tárgyává tette az ebben az ügyben történt hatósági intézkedéseket.

Ismereti ezután a gyilkosság végrehajtását, amelyet tisztáztak a vádlottak beismerő vallomása. Ezekből meg kell állapítani, — mondta — hogy a vádlottak tette teljesen önálló, egyéni cselekedet, akció volt. Nem parancsra cselekedtek, saját elhatározásukból hajtották végre a gyilkosságot. A cselekedet elbírálásánál csak a büntetőjogi szempontokat szabad érvényesíteni, az érdemi elbírálásnál teljesen mellékes Nahaj egyénisége, aki a vádlottak állítása szerint fegyelmetlen, hazafiatlan katoná volt. Ennek megítélésére a vádlottak nem illetékesek. Nahaj felett csak a törvényes bíróság ítélezhathatott volna. Meg kell állapítani, hogy az eset iskolapéldája az önbíráskodásnak.

A szemlélő itt két dologgal áll szemben: a hazafiaság követelményével és az emberélet biztonságával. A második nélkül az elsőnek érvényesítése nem lehetséges. Lehet, hogy fájdalmas, sajnálatos, de a bíróságnak alkalmazni kell a törvényt. Az, hogy a vádlottak nem ismerték a törvényt, hogy nem voltak kioktatva a parancs megtagadásának lehetőségeire, mellékes. Az elemi iskolában tanítják a vallás, az erkölcs és a törvény parancsát, hogy öni nem szabad. Ha alkalmazkodnak ehhez, ha valamelyikük csak kiabálni kezd, elökrül az örség, vagy valaki más és rendet teremt a dolgukban. — Ehez képest, bármennyire nehezebbre esk is, tartaniuk a vádat.

vádolom az elsőrendű vádlottat

Madár büntetése kötél általi halál, a két huszáró két évi súlyos börtön

A bíróság ezután ítélethozatalra vonult vissza és egyórás tanácskozás után 7 óra 10 perckor hirdette ki az ítéletet, amely

Madár Antal örvetzőt gyilkosság büntetettében mondja ki bűnösnek és amellet, hogy a honvédség kötelekéből kicsapja, huszárrá fokozza fe, kötél általi halálra ítéli. **Cs. Szabó Sándor** és **Szabó István** huszárakat emberölés büntetettében mondja ki bűnösnek a haditörvény-szék s ezért két-két évi súlyos börtönre ítélt, amelyet haviokint egy napi böitel, a büntetés első és utolsó hónapjában maganzárkával súlyosbíttanak.

Az indokolás megállapítása szerint Madár elhatározta, hogy Nahaj huszárt, aki fegyelmetlen volt, hazafiatlan kijelentéseket tett, szadára a legrosszabb befolyást gyakorolta, elpusztítja. E célból a két huszárt magához vette, felment velük a padlásra és rávette őket, hogy segédkezzenek Nahaj felakasztásánál, ezután pedig meglökte Nahajt, aminek következtében fulladás állott be.

A haditörvény-szék az ítélet kiszabásánál súlyosbító okot nem észlelt,

ne kényszerről beszélni. Szuggesztívról pedig lehetetlennek tartom beszélni. A második orvosszakértő kihallgatása után a hadbírószék a bizonyítási eljárást befejezettnek lelemette ki.

Az ügyész halált kér mind a három vádlottra

Dr. Brechtel Frigyes örnagy-hadbíró tartotta meg most vádbeszédét.

— **A hosszú évekig tartó háboru. — mondta — és a forradalmak kiölték az emberek között a kölcsönös megtekésülést, az elnézést, a jelebaráti szeretetet. Rendes szokássá vált, hogy az ellenség jelfogást egy módon intézik el: az ellent elnémitásával. Ennek az eredménye, hogy az élet megbecsülése az emberek között ma nincs meg. Most minnaennapi dolog az emberölés, a napisajtó mindennap hírt ad egy-egy vadállati gyilkosságról.**

— **Az erkölcsöknek ez a lesüllyedése eredményezte a jelen bünport is.**

Ez az irányzat ellentétes erkölccsel, vallásos jelfogással, jogérzettel,

és nyugodt társadalmi élet ilyen körülmények között nem képzelhető el. Az államnak ez ellen az irányzat ellen küzdenie kell és az életbiztonság garanciáit megteremtendő. Nyugodtsággal állapíthatom meg, hogy a katonai igazságszolgáltatás ennek a követelménynek a legteljesebb mértékben megfelelt. A vizsgálóknak íly rövid idő alatt nagy gondúal történt végrehajtása és a főtárgyalás gyors kitűzése bizonyítja, hogy a honvédtörvény-szék és ügyészség feladata magaslatán áll. Tartoztam ennek megállapításával, mert a sajtó egyrésze kifogás tárgyává tette az ebben az ügyben történt hatósági intézkedéseket.

Ismereti ezután a gyilkosság végrehajtását, amelyet tisztáztak a vádlottak beismerő vallomása. Ezekből meg kell állapítani, — mondta — hogy a vádlottak tette teljesen önálló, egyéni cselekedet, akció volt. Nem parancsra cselekedtek, saját elhatározásukból hajtották végre a gyilkosságot. A cselekedet elbírálásánál csak a büntetőjogi szempontokat szabad érvényesíteni, az érdemi elbírálásnál teljesen mellékes Nahaj egyénisége, aki a vádlottak állítása szerint fegyelmetlen, hazafiatlan katoná volt. Ennek megítélésére a vádlottak nem illetékesek. Nahaj felett csak a törvényes bíróság ítélezhathatott volna. Meg kell állapítani, hogy az eset iskolapéldája az önbíráskodásnak.

A szemlélő itt két dologgal áll szemben: a hazafiaság követelményével és az emberélet biztonságával. A második nélkül az elsőnek érvényesítése nem lehetséges. Lehet, hogy fájdalmas, sajnálatos, de a bíróságnak alkalmazni kell a törvényt. Az, hogy a vádlottak nem ismerték a törvényt, hogy nem voltak kioktatva a parancs megtagadásának lehetőségeire, mellékes. Az elemi iskolában tanítják a vallás, az erkölcs és a törvény parancsát, hogy öni nem szabad. Ha alkalmazkodnak ehhez, ha valamelyikük csak kiabálni kezd, elökrül az örség, vagy valaki más és rendet teremt a dolgukban. — Ehez képest, bármennyire nehezebbre esk is, tartaniuk a vádat.

vádolom az elsőrendű vádlottat

Madár büntetése kötél általi halál, a két huszáró két évi súlyos börtön

A bíróság ezután ítélethozatalra vonult vissza és egyórás tanácskozás után 7 óra 10 perckor hirdette ki az ítéletet, amely

Madár Antal örvetzőt gyilkosság büntetettében mondja ki bűnösnek és amellet, hogy a honvédség kötelekéből kicsapja, huszárrá fokozza fe, kötél általi halálra ítéli. **Cs. Szabó Sándor** és **Szabó István** huszárakat emberölés büntetettében mondja ki bűnösnek a haditörvény-szék s ezért két-két évi súlyos börtönre ítélt, amelyet haviokint egy napi böitel, a büntetés első és utolsó hónapjában maganzárkával súlyosbíttanak.

Az indokolás megállapítása szerint Madár elhatározta, hogy Nahaj huszárt, aki fegyelmetlen volt, hazafiatlan kijelentéseket tett, szadára a legrosszabb befolyást gyakorolta, elpusztítja. E célból a két huszárt magához vette, felment velük a padlásra és rávette őket, hogy segédkezzenek Nahaj felakasztásánál, ezután pedig meglökte Nahajt, aminek következtében fulladás állott be.

Az indokolás megállapítása szerint Madár elhatározta, hogy Nahaj huszárt, aki fegyelmetlen volt, hazafiatlan kijelentéseket tett, szadára a legrosszabb befolyást gyakorolta, elpusztítja. E célból a két huszárt magához vette, felment velük a padlásra és rávette őket, hogy segédkezzenek Nahaj felakasztásánál, ezután pedig meglökte Nahajt, aminek következtében fulladás állott be.

A haditörvény-szék az ítélet kiszabásánál súlyosbító okot nem észlelt,

nyíthó körülményt azonban igen: Madár előéletét, a cselekmény indokait, Madár fegyelmetlen, hazafias magatartását, mély megbánását, töredelmes vallomását. A kötél általi halálbüntetés kiszabásától azonban nem térment el, mert erre a törvény nem ad módot.

A másik két vádlottra vonatkozólag megállapítja a bíróság, igaz ugyan, hogy felmentek a padra, de az is igaz, hogy abban a hitben voltak, hogy Nahajt csak meg fogják ijeszteni. Akkor, amikor a harmadrendű vádlott Nahaj ny-kára tette a hurkot és a másodrendű vádlott a magasba emelte Nhajt, ebben a hitben voltak. Amikor Madár meglökte a kötélrel jógó közhaszart, akkor következett be a halál, aminek előidézésébe Cs. Szabó Sándor és Szabó István nem folytak be. Ennélfogva a haditörvény-szék megállapította, hogy gyilkosság szándéka nem, de ellenséges szándék volt bennük, amikor Nahajt felakasztották.

Súlyosbító körülményt a haditörvény-szék ő náluk nem észlelt, enyíthó körülményül tudta be, hogy Madár beszélte rá őket Nahaj felakasztására, hogy önként vallották be a tettet,

mielőtt az kiderült volna és végül elhanyagolt nevelésüket.

A tárgyalásvezető most megkérdezi a vádlottakat, megértették-e az ítéletet. Egymásután hanzszik fel:
— Igen, meg!
— Igen!
— Igen!

Madár felebbez, kegyelemért ivamodik

és védőjére bizza a felebbezés megindokolását, a másik kettő, amikor megérti, hogy miről van szó, a tárgyalásvezető ajánlatára három napi megmondolási időt kér. Ugyanezért ezt teszi védőjük is.

Dr. Brechtel Frigyes alezredesi-hadbíró a Madárra vonatkozó ítéletben megnyugszik, a többire három napi megmondolási időt kér, hogy kikérhesse illetékes parancsnoksága határozatát.

Dr. Schwartz Arthur védő felebbez a Madár halálós ítélete ellen, „mert a hadbírósgát a minősítés tekintetében tévedett”.

A tárgyalásvezető ezután berekesztette a tárgyalást.

a hadltörvényszék kegyelmi tanácsa alakult át

és visszavonult. Amíg a közönség kivonul, Madár védője, dr. Schwartz Arthur odalép a halálraítelt járőrvezetőhöz és szól hozzá valamit, valószínűleg a kegyelem tekintetében biztatja. Erre elkeseredetten, az igaztosságtól remegő hangon felel:

— Nem bánom én, ha rögtön felakasztanak is!

Az OKH tuldrága szőlőtermelési hitele

Budapest, április 3. A nemzetgyűlés mai ülésének megnyitása után Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter bejelentette, hogy

Nemes Márcel megszerezte a királyi családító II. Rákóczi Ferencnek Mánvoki Ádám által festett arcképét és a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozta.

Nemes Márcel ezzel a ténnyel — mondta a kultuszminiszter — a nemzet hálójára tette érdemessé magát. (Eljenzés.)

Rátértek ezután

a mezőgazdasági hitelről

szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Neubauer Ferenc határozati javaslatot nyújt be, hogy a mezőgazdasági hitel kihelyezésével kizárólag altruista bankokat bizzon meg a kormány s hogy a mezőgazdasági hitel felét a földreform vérehabilitációjának gyorsítására fordítsák. Grieger tegnapi beszédéről azt mondja, hogy taktikai eszközül nagyon közel állnak a szociáldemokratákéhoz.

Csik József: A legnagyobb rágalom! Maguk elárulták a falu érdekeit! Beck Lajos fejtettei, hogy

az adókvetési politika esődt mondott.

A kormány nem tepte meg köteletségét a gazdasági élet érdekei, 300-400 millió aranykoronára volna szükség, hogy a földbirtokok 25 százaléka erejéig jelzáloghitelt kaphassanak. A javaslatot nem fogadja el.

Görgy István sürgős interpellációban kéri a pénzügyminisztert, hasson oda, hogy a szőlőgazdák az OKH után megfelelő hiteleket kaphassanak.

Az OKH-nál most 22.8 százalék a szőlőtermelési kamatláb.

Bnd János pénzügyminiszter nem tudja megérteni, hogy az OKH az államtól kapott olcsó pénzt hogyan helyezheti ki olyan drágán. Gondja lesz rá, hogy itt rend legyen.

A választ tudomásul vessük. Ülés vége fél 3 órakor.

Finom uri fehérneműk legolcsóbban beszerezhetők FRANK IMRÉNÉL.

KALAPOK legolcsóbban HERMAN és FRIEDMANNAL Piac-utca 10.

Az ötmillió dolláros városi kölcsön „bővebb megfontolást igényel” a minisztériumban

Debrecen városa ötmillió dolláros amerikai kölcsönének ügyében dr. Magoss György polgármester két napig tartó tárgyalásokat folytatott Budapesten. A tárgyalások eredményeit ma délelőtti zárt tanácsülés tárgyalta, amely után munkatársunknak a következőket mondta el a budapesti utról a polgármester:

— A kölcsönügyben döntés

még nincs. Ez a kérdés összefüggésben van a magyar városok hitelszükségletének és az állami hitelszükségletnek kérdéseivel is. A kötvény kibocsátás ügye tehát bővebb megfontolást igényel — és úgy látszik — egész tanulmányt.

A pénzügyminisztériumba folytatott tárgyalásokról bővebb felvilágosítást nem volt hajlandó adni a polgármester.

Kerstens nem beszél a Leirer-ügyről

Az utóbbi évek legizgalmasabb ügyével, Leirer Anni ügyével kapcsolatban került az érdeklődés előterébe Kerstens Tivadar hollandi gyáros, különösen a gyilkosság felidéző utáni első időkben, amikor az ismeretlen gyilkos talán kevésbé foglalkoztatta a kíváncsiakat, mint azok személye, akik legközelebb állottak Leirer Annihoz.

Kerstens Tivadar — mint megírtuk — tegnap este Debrecenbe érkezett üzleti ügyének intézésére. Kerstensnek nagy textiltgyára van Hollandiában s vevőkörre kiterjed Közép-Európa és a Közel-Keletre is. Debrecenben az özsze-kötetést Fried Hermann textilbizományos utján teremtette meg, akinek Verbezy-utcai irodájában kereste föl ma délután a hollandi gyárost a Debreceni Független Újság munkatársa.

A papírvény helyiségében posztókereskedő rakoztatnak s ezek körül foglalkozik egy hatalmas termetű, magas, vállas és testes, szürke ruhás, Kerstens Tivadar, Jótartású, leghátján, éles metszésű profillal — nagyvénus lehet, de fiatalabbnak látszik — s amikor az irodában bemutatkozásra kerül a sor, szíves udvariassággal kérdezi az önhitást. Mielőtt azonban meghallja az újság szót, rögtön eltávozik kezd:

— Kérem, én igazán nem monthatok semmit, nem tudok semmit. Elképzelték, hogy milyen kellemetlen és kínos volt nekem az egész és különösen

a magyar sajtó indiszkrétciója, amely annál kellemetlenebbül érintett, mert nagyrabecsülöm a magyar lojalitását. De ez az eljárás — enyhén szólva — közönséges volt a magyar sajtó részéről.

Arra az ellenvetésre, hogy a világ minden országának sajtója foglalkozik olyan ügyekkel, amelyek a szereplőknek esetleg kínosak, nem is beszélve az amerikai sajtó szenzációhajászásáról, meggyőződéssel mondja:

— De csak a magyar sajtóban volt ennyi az esetrel. A külföldi sajtó elintézte 5-6 sorban — kézzel is mutatja a hírcskek nagyságát — a hírcskek és a hollandiai is.

Ebben igazán is lehet, mert Hollandiában ismeretlen fogalom a rendőri riportter.

— És kérem — folytatja Kerstens — kerzülök el, milyen indiszkrétció és nagyfokú tapintatlanság: Hollandiában a feleségemet akarta meginterjúvolni egy magyar újságíró. És még most is küldenek haza kivágott cikkeket Fránszából, Bécsből és máshonnan. Nem, egyetlen hírcskek sem telelek. En gyáros vagyok, üzletember, egyáltalán nem olyan nevezetes személyiség, aki interjúkat adhat — mondja mosolyogva.

Ezután udvarias mentegőzések közt visszamenekül az üzlethelyiségbe, a szövegtek közé.

Kerstens, aki a Bika-szállóban lakik, szombat délig marad Debrecenben.

Visszafejlesztik a nők választójogát

Budapesti tudósítónk jelenti: A választójogi bizottság Kállay Tiber elnökletével ma folytatta a választójog részletes tárgyalását.

A 2. §-nál, amely

a nők választójogáról

intézkedik, Szilágyi Lajos megállapította, hogy a nők választójogáról intézkedő szakasz a multhoz képest visszaesést tartalmaz.

A következő szöveget javasolja:

„Országgyűlési képviselői választójoga van minden nőnek, aki életének 24-ik évét betöltötte, hat év óta magyar állampolgár, fél év óta ugyanabban a községben van lakása és három hazai élő nyelven írni és olvasni tud.”

Rakovszky Iván belügyminiszter szerint a Friedrich-rendelet a forradalmi és ellenforradalmi idők hatásának következménye. Kéri Szilágyi indítványának elutasítását, a második pótló módosítását azonban, hogy a négy elemi sikeres elvégzésének bizonyítása helyett az ezzel egyenlő műveltség bizonyítása is elegendő — elfogadja.

A bizottság a belügyminiszter felszólalásának értelmében határozott.

Az 5. §-nál Szilágyi Lajos javasolja, hogy a népiskola negyedik vagy hatodik osztályának megfelelő műveltséget igazoló bizottságok állítsanak fel.

A bizottság a szakaszt eredeti szövegében fogadja el.

Az eskü

A 10-ik §. 5. pontjánál Szilágyi Lajos tiltakozik az esküszöveg ellen, mert az tág körben magyarázható.

Fuky Endre előadó megtartani kívánja a szakaszt. Nem választható országgyűlési képviselővé az, aki az ugynevezett tanácsköztársaság forradalmi kormányzó tanácsának tagja vagy politikai megbízottja volt, de nem zárná ki a választóhatóságból a forradalmi törvényvezetőt olyan elnökelt, taglalt, vagy vádbiztosait, akiket e tisztviselőkkel felettes hatóságuk felmentett.

Bethlen miniszterelnök és Rakovszky belügyminiszter felszólalása után az 5-ik pontot elfogadják.

Következik a 11-ik §., amely további intézkedéseket tartalmaz arról, hogy

kiik nem választhatók országgyűlési képviselőkké

Meskó Zoltán indítványozza, hogy a rendelkezés ne ne vongtokozzék azokra a képviselőkre, akik saját kerületükben a földgyérvölket díjazás nélkül az OFB-nél képviselték.

Bethlen miniszterelnök: A törvény szerint a kizárás arra vonatkozik, aki első ízben a jelen törvény életbeléptetése után vállalt megbízást.

Mokcsay Zoltán indítványozza, hogy a pénzügyvizsgálókat és a kerületi felügyelőket is vegyük a csoportba.

A bizottság Meskó indítványát elfogadja.

A következő ülés holnap lesz.

— A Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége debreceni osztálya április 5-én vasárnap, délelőtti fél 11 órakor, a városháza (Ferenc József-ut 20. sz.) nagytermében tartja második évi rendes közgyűlését. 1. Elnöki megnyitó és 2. Jegyzőkönyv hitelesítő felkérése. 3. Meskó Kálmán kir. műszaki tanácsos: Debrecen sz. kir. város szennyvizet tisztító telepének ismertetése. 4. Működési jelentés az 1924. évről. 5. Működési bizottság létszámának újból való megállapítása és három működő bizottsági tag (1925-1927. évekre) választása. 6. Indítványok.

Marx birodalmi elnök, Braun porosz miniszterelnök

Berlin, április 2. A weimari koalíciós pártok vezetői ma értekezletet tartottak, hogy a második választásra meg-egyezzenek a közös elnöklélet személyében. Az értekezlet összeállása azt bizonyítja, hogy a közös megállapodás eddigi nehézségei elsimultak.

A centrum elhatározta, hogy a második fordulóra is Marxtól várja a köztársasági pártoknak. Ujabb ülést tartott a szociáldemokrata párt vezetősége is és elhatározta, hogy a végleges döntés előtt tárgyalni fog a többi párttal, amelyektől biztosítékot akarnak arra, hogy Braun — amennyiben elnöknek nem jelölik — válasszák meg porosz miniszterelnöknek.

A villamossinek kicserélése hátráltatja a kövezési munkát

A Nagyteplom előtti tér rendezése szükségessé teszi a villamossinek áthelyezését.

A városi tanács ma elhatározta, hogy tervet készít, amely a szikla váltót át behelyezi a parkba, a Bika-szállóval szemben lévő villamos megállót pedig áthelyezi a József kör. hertez-utca torkolatához. Így a közlekedés veszélyessége tényleg csökkentve van, de a városnak nem elegendő költségekbe kerül a szikla áthelyezése.

Uj nehézségek merültek fel a Simentnyi-ut kikövezésénél is.

Itt ugynevezett egyszerűsítni sinek vannak, amelyeket, ha az utat kikövezik, vályuszeruven hemelyedő sinekkel kell kicserélni. Követett uton ugyanis ilyen az utca szintjéből ki nem emelkedő sinekre van szükség.

A városi tanács ma a Helyi Vasút képviselőinek bevonásával tárgyalta a sinek kicserélésének ügyét. A D. H. V. képviselői természetesen huzódoztak a dologtól, amely 600-700 milliójába kerülne a részvényirtárságnak. Végül azonban ígéretet tettek, hogy igazgatóságuknak javasolják a sinek kicserélését.

A kérdésre kisé későn ébredtek rá a városházán. Így a D. H. V. elhatározta a kicserélést, amely pedig sürgős, mert az ut kikövezése már megkezdődött. Félt, hogy ez alkalmas ad a D. H. V.-nak arra, hogy a sinek kicserélésének terhéből a városra is áthárítson jelentékenyebb összeget.

Rágalmazás telefonon

Nyiregyházaúri jelenti tudósítónk: Rosenstein Ignác 55 éves mándoki termény- és vaskereskedő még 1922. év december 5-én egyik budapesti céggel akart telefonon beszélni. Annak rendje és módja szerint megkérte a mándoki központot a kívánt számmal való kapcsolásra és várt. Rosenstein sokáig várt a kapcsolásra, míg a központ ki nem jelentette, hogy a felhívott budapesti szám nem jelentkezik. Rosenstein erre mérgében azt találta mondani:

— Csak azért mondják, hogy nem jelentkezik, hogy ne legyen sok bajuk velem, ilyenek maguk!

A telefonos küsszönyv se volt rest s jelentette a dolgot a mándoki postahivatal főnökének, aki a debreceni postaiszolgálatoságtól felhatalmazást kért a bűnvádi feljelentésnek. Rosenstein Ignác ellen való megtételére. A felhatalmazást meg is kapta s miután a mándoki postahivatalnak három alkalmasítottja van, Rosenstein ellen három rendbeli rágalmazás vétsége miatt tetek feljelentést.

Ez ügyben hosszas huzavona után nemrégiben tartott főtárgyalást a nyiregyházaúri törvényszék Szalontay-tanácsa. A tárgyaláson Rosenstein tanácsadta az inkriminált kifejezést s állítása szerint mindössze csodálkozásait fejezte ki, hogy egy nagy pesti cég, amelynek három telefonia is van, nem jelentkezik. Az eskü alatt kihallgatott telefonosküsszönyv terhelő vallomást tett Rosenstein ellen.

A bíróság bírósnak mondta ki Rosenstein Ignácot egyrendbeli felhatalmazásra üldözendő rágalmazás vétségében és ezért az enyhítő szakasz alkalmazásával 300.000 korona fő- és 100.000 korona mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

HIREK

Izr. istentiszteletek a Deák Ferenc-utcai templomban. Pénteken este egyházi hét, szombaton reggel 7. Muszai-ima hitszónoklattal fél 11. délután fél 4 és este 7 órakor, hét-köznapokon reggel fél 7, este fél 7 órakor. A Kápolnási-utcai templomban szombaton reggel fél 8. Mincha-ima hitszónoklattal délután 4 órakor.

Radics unokaöccse a szerb királynál. Belgrádból táviratozzák: Ma rendkívül fontos politikai esemény történt. Délután 6 órakor a király kihallgatáson fogadta Radics Pált, Radics István unokaöccsét, a horvát parasztpárt klubjának vezetőjét. A kihallgatásnak politikai körökben rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítanak, mert a jugoszláv állam megalkotása óta most történt meg először, hogy a király hasonló pártállású személyt kihallgatáson fogadott. Politikai körök nem tartják lehetetlennek, hogy a parasztpárt tárcát vállalja a kabinetben.

A vizsgálatok korlátozása a Piac-utcán. Ertesítjük vizsgáztató közönségünket, hogy i. hó 3-án d. e. 10-12 óráig a hálózatunkon eszközölt munkálatok miatt a Piac-utca páros oldalán (Csapó-utca-Szent Annáig) nem lesz vizsgálat. Vigilánsi Válszlat.

Móricz Zsigmond gvásza. Budapesti tudósítónk jelenti: Súlyos csapás érte Móricz Zsigmondot, a magyar irodalom egyik díszét: felesége, holtisi Molits Eugénia ma délután háromnegyed 4 órakor 40 éves korában meghalt. Móricz Zsigmond feleségét, aki-vel 20 évig élt ideális házasságban, tudógyulladás vitte sírba.

A ref. tanítónőkönző jótékony-célú előadása mai ismétlésében is szinte élvezetelt nyújtott a közönségnek s méltó elismerést váltott ki benne. Mindkét előadásban teljesítményük legjavát adták a szereplők: s ha nem tudjuk mind felsorolni az arra érdeme-seket, ez csak kevés helyünk miatt van. Megérdemelt tanszékünk miatt a prólogus szereplőit: Dapsy Viola ké-pezdést, Belák Mária gyakorlatiskolá-st és Papp Juditkát. Természetes-közvetlen előadása miatt díszreterre méltó Szereti Mária tanítónő: őt és megérdemlik azt segítői, a táncoló tündérek, énekesek, az előkép bájos szereplői, a kis huszárok is, mind-mind. Nem őket mellőzzük, mikor ki-lőn is megemlítjük Dienes Klárit, Pá-pay Irétkét, Páthy Magdát, Papp Ferikét, Vásáry Istvánt s Szele Ti-bort, kinek bátor és ügyes énekét a közönség megismételte. Meleg sikert aratott Papp Ilona és Horváth Magda képző-ők énekszám. Pompás alakítással léptek meg a közönséget „A kedves atyafiak” szereplői. Különö-sen Öcsém a Sándor szerepében Ger-gely Ilona képzős növendék és Pe-terke: Gyulvas Jofán gyakorlatiskolai növendék. Az ünnepély-rendezés oroszlánmunkáját Tóth Árpádné ta-nárnő végezte fáradhatatlan felkes-séggel: Anyuska meséit írta, nagy-készséggel alakította színdarabba Jó-kai novelláját: A kedves atyafiakat, s ezek mellett meg a betanítás és rendezés nehéz munkáiban is osz-tozott Perczel Karolával. Kezdjük se-gítésében buzgó munkát fejtettek ki a gyakorlatiskola tanítónői: Kondor Er-zsébet, Nánay Béláné s az intézet zenetanára: Tóth Lajos.

Jönnek: Dante Pokla és a Tiz-parancsolat!

Hítvédelmi gyűlés. A Debreceni Kálvinisták Templomegyesületének hitvédelmi szakosztálya április 3-án, pénteken délután 6 órakor rendes szakosztály-ülést tart a kollégium dísztermében. Tárgy: Erdév János gazdasági akadémiai tanár előadása: A természeti törvényszerűség és a keresztény hit címmel. A gyűlésre be-lépőjegy nincs. Minden érdeklődő re-formátus nőt és férfit szívesen látunk és várunk.

Szaporítják a francia bankjegy-állományt. Párisból táviratozzák: A tegnapi félhivatalos nyilatkozattal el-jelentésben ma megerősítik azt a hírt, hogy a kormány a bankjegykívótát fel-emeli. A tegnapi minisztertanács meg-hozta a pénzügy-minisztériumot az erre vonatkozó javaslat elkészítésével. Az eddigi bankjegy mennyiség felső határa 41 milliárd volt. Hír szerint a javaslat a határt 4-6 milliárddal emeli fel.

Kassán keresik Leirer Amália ékszerait

Brünn, április 3. A kassai rendőrség tegnapi jelentésével kapcsolatban tegnap olyan hírek keltek szárnyra, hogy az, aki Sternbergben öngyilkosságot kö-vetett el, nem azonos Pötörrel. Egy ma éjjel érkezett távirat szerint a tegnapielőtt öngyilkos-

sá lett ember kétségtelenül Pö-tör Gyula.

Ha a rendőrség Pötör barát-jának, Dohnálnak vallomása alapján valóban megtalálja Kas-sán az elrejtett ékszereket, ak-kor megkerül minden, amit a Teréz-körtüi lakásból elraboltak

Magyar polgármesterek kerülnek a magyar többségű erdélyi városok élére

Bukarest, április 2. Az Adevurul ma a csüesai paktumról ír és meg kell ál-lapítani, hogy sokkal tisztább fejo-gással emlékezik meg arról, mint a többi fővárosi sajtóorgánium. A lap szerint semmi kifogásolható nincs ab-ban, hogy a néppárt paktumot köt, hiszen a paktumkötés minden párt jo-ga. Csúpan az rovandó fel, hogy a paktum tartalmát nem hozták nyilvánosságra és így arról az ország közvéleménye csak a Neamul Romá-nesc beállításán keresztül vehet tudomást. E szerint a magyarok egyik követelése az volt, hogy a magyar többségű vármegyék élére magyar pre-fektus kerüljön. Ezt a követelést Goga is elutasította. A követelés második pontja

a magyar többségű községek élé-ro magyar bíró vagy polgármes-tert követelt. Ezt Goga elhozta.

A legfontosabb kérdés az iskola-kérdés volt. E tekintetben Gogának az az álláspontja, hogy

az elemi iskolákban az anyanyelv köteles oktatása egyenlő a lex Apponyival, amit a román kor-mány követelhet. Anghelescu e tekintetben csak Apponyi utódja

s a parlamenti tárgyalások során Pop Ghita képviselő is elismerte, hogy a magyar rezsim alatt a román közép-is-kolákban az állam nyelve nem volt kötelező, azt csúpan abban a mérték-ben tanították, mint a francia nyelvet. Csúpan a hetedik és nyolcadik osz-tályban a magyar irodalomtörténet magyar nyelven való oktatási rend-szer nem ismert, hogy különböző tan-tárgyak az állam nyelvén adassanak elő. Mindezt Goga koncedálta, de ez semmi jelentőséggel nem bír, hiszen ezek az elvek benn vannak a nemzeti párt és a parasztpárt programjában és nem tételvezetők fel a Magyar Párt vezetőségétől, hogy voksaival vásároljon meg olyan jogokat, mely-eket más párt már előzetesen bizto-sított programjában. Volt a magyarok követelésének az Adevurul szerint egy pontja, mely az egyházak földbirtoká-nak revízió alá helyezéséről szól és amelyre Goga megígért, hogy a ma-gyar egyházak régi birtokaiba iunak. Ez a merész ígéret — írja a lap — nem bírhat jelentőséggel és így egész-ben véve a csüesai paktum nem jelent sokat a Magyar Pártra nézve sem, viszont az ország nem láthat abban semmi románellenes tendenciát.

Hatezer dollár kártérítés plety-káért. A New York állambeli Utica városban a törvényszék a napokban hozott ítéletet Bathke Katherine kis-asszony, egy baptista misszionáriusnő pórében. A misszionárius kisasszony egy Willard H. Van de Walker nevű urat pörölt be, aki az egyik new yorki vasuti társaság alkalmazottja. A ke-reset szerint, amelyben a misszioná-riusnő 50.000 dollár kártérítést köve-tel, Van de Walker ur feleségül sze-rette volna venni Katherine kisass-zonyt, azonban a misszionáriusnő nem volt hajlandó igent mondani. A visszautasítás után a károsarozott kérő uton-utfélen pletykázott a kisasszony-ra s jelleméről nem hízelgő dolgokat mondott el. A bíróság hosszas tár-gyalás után igazat adott a misszioná-riusnőnek, azonban az 50.000 dollár kártérítést soknak találta és 6000 dol-lárban állapította meg azt az össze-get, amelyet a vasuti alkalmazottnak a pletykákért kártérítésül fizetnie kell.

Nyáron elkészül a debreceni Jókai-könyv. A városi tanács mai ülésén dr. Csűrös Ferenc kultúratisz-sonk fejelentette, hogy Jókai ösz-sz s műveinek centennárius kiadásából az első tíz kötet megjelent s a kötetek két példányra, amelyeket a város köz-művelődési könyvtára részére meg-rendelt, már meg is érkeztek. Az egész Jókai 5 millióba kerül, a város tehát a két példányért 10 milliót fi-zet. Ezzel kapcsolatban jelentést tett dr. Csűrös tanácsnok arról is, hogy Zsigmond Ferenc, akit a város Jókai élete debreceni vonatkozásának ösz-szegyűjtésével s megírásával megbí-zott, megkezdte a munkát s a nyárra valószínűleg elkészül a munkával. Így ösz-re a könyv már nyomtatásban is megjelenik.

Jönnek: Dante Pokla és a Tiz-parancsolat!

Magyar leányok himnuszpöre Pozsonyban. Prágából jelentik: A po-zsonyi törvényszék újabb himnusz-pert tárgyal. Az elmúlt év Szent Ist-ván napján tartott istentisztelet végén Györi Julia, Maróczy Teréz, Nagy Lenke és Hegedüs Mária rázendítettek a Himnuszra, mire a templomban lévő-k szintén énekeltek a Himnuszra. A csend-őrség a négy leány ellen feljelentést tett. A bíróság a leányokat közbéke-háborítás vétsége miatt 14 napi fog-házza ítélte.

Köszönetnyilvánítás. Azon akább felsorolt cégeknek, kik a zsidó főis-kolai hallgatók márc. 28-i tánceste-lyének tomboláiátka részére tárgya-kat felajánlottak, ezuton is hálás kö-szönetet mond a rendezőség: Debr. Úvegkereskedelmi rt., Schön Sándor, Ászódi és Róth, Stern Sámuel, Her-mann és Friedmann, Sugár, Havas, Króh Vilmos, Emerich Samu, Linden-feld J., Csillag Arthur, Mandel Lipót rt., Lux Arnold, Mihály Sámuel, Deutsch Lajos, Frank Sándor, Kardos Jenő, Békés Lajos, Frank Ede, Ro-senberg Emil, Werner Sándor, Weisz József, Kardos Hermann, Frank Imre, Dr. Rex rt., Kertész Dezső, Hegedüs és Sándor rt., Aczél Henrik, Neumann Miksa, Tolnai, Waldmann, Friedmann Ignác, Keszthely és Kronovitz, Bar-dács Dezső, Brüll Henrik és Komlós Géza. — Köszönetet mond továbbá az izr. Növeglet egyes nagyjának szí-ves és önzetlen fáradozásáért és tá-mogatásáért. Felülfizettek: Dr. Ré-nyi Andor 400.000 K. Ált. Forgalmi Bank rt., Mandel Jenő, Ritter Ignác 150.000—150.000 K. Felbermann Zsig-mond 140.000, dr. Geszti József, Lé-tay Lajos, Hartstein Sámuelné 120.000—120.000 K. Alföldi Takarékp., Ma-gyar Ált. Hitelbank, dr. Keller Jó-zsef, Leszámitoló és Pénzváltó Bank, Ungár Jenő, Sándor Imre, Frank Imre, dr. Fejér Ferenc, Radák Jó-zsef, dr. Brüll Henrik, Mező Armin, dr. Göndör Arnold, Klár György, Ré-vész Lajos 100.00—100.000 K. Vecsei Zoltán 90.000 K, dr. Aczél Jenő, Grün-berger Lajos, dr. Freund Jenő 80.000—80.000 K. N. N. 60.000 K. Emerich Zsigmond, Erdős Miklós Sándor Ar-min, Schwartz István, Olvashatatlan, Olvashatatlan, dr. Kuthy, Keppich Béla, Gárdos József, Schwartz Vil-mos, dr. Hajnal Dezső, dr. Brunner Lajos, dr. Szöllös Dezsőné, Csillag Józsefné 50.000—50.000 K. Szóke Sán-dor 45.000 K, dr. Olvashatatlan, dr. Sarkadi Sándor, dr. Weszeczky Osz-kár 40.000—40.000 K. Ihász Henrik, Feldmann Sándor, Adler Gézáné, Kell-ner Zsófia 30.000—30.000 K. N. N. 25.000 K, Borjida Antal 20.000 K. Kö-szönettel nyugtázza a rendezőség.

Jönnek: Dante Pokla és a Tiz-parancsolat!

A kivégzett ember segítségével megmentették egy ötéves lányka éle-tét. A Quotidien írja: Dr. Lefort, a jllel egyetem orvosi fakultásának tanára csodálatos módon végrehajtott öltási műtéttel mentette meg egy öt-

éves leánykának az életét, aki az egyetem klinikáján paralytikus tünetek-től gyötörve már a halállal vívódott. A városban éppen kivégzés volt, egy Pavroczi nevű lengyel fejet ítőtte le a guillotín bárdja. A hivatalos hulla-szemlénel Lefort doktor is jelen volt s miatlatt a vizsgálat folyt, hirtelen öt-lete támadt. A halállal vívódó kit öt-éves leánykára gondolt s előtte volt a friss emberi hulla, amely percek-kezelőtt még erejének teljében ví-vott. Az ügyészhez fordult, akitől en-gedelmet kért, hogy a kivégzett em-ber nyakmirigyét kivághassa. Az ügyész hozzájárult az orvos kívánsá-gához és Lefort doktor néhány pillant-mulva autóján a klinikára hajtattott, magával vivén a kivégzett Pavroczi mirigyét, mellyel a leánykát beoltotta. A gyermek jobban lett és az orvosok most már remélik, hogy végérvénye-sen sikerül őt az életnek megmenteni.

ÉVA vizet igyunk.

Páratlan az érdeklődés Ritter Anna zongora művészno szombat esti zenedeli hangversenye iránt. Jegyek Springer könyvkereskedésében.

Cigarettaik On? — Sodorjon Janina papirt!

A közeledő Peszach-ünnepekre Hagada kapható Aczél antiquariumá-ban. Első Takarékp-alota.

Uj vasuti menetrend. A leguabb változásokkal. Külföldi részletes csat-lakozásokkal. Díjszabások. Az ösz-szes magyar postajáratokkal. Megjelen-t, március és április hóra érvényes. Kapható Hegedüs és Sándor r.-t. könyvkereskedésben a főposta mel-lett. Telefon 54.

A Margit-fürdő ösz-szes zuhanv-termei is nyitva vannak.

Csödönkivüli kényszerezvezség-ről és a csödönkivüli egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló 1916. V. t.-c. valamint a csödönkivüli kényszerezvezségi eljárásról szóló rendelet dr. Bedő Mór f.óv. ügyvéd me-varázásával ellátva kapható He-gedüs és Sándor rt. könyvkereske-désében, a főposta mellett.

SZÍNHÁZ

MŰSOR: PÉNTEK: A waterlooi csata, D) bér-let. SZOMBAT: A kis cukros, D) bérlet. VASÁRNAP: Délután: A bucsukerit-gő. Este az aranyember. Bérletszű-nés. HÉTFŐ: Sőt a nap. Bérletszűnet. KÉLD: Marica grófnő. Bérletszűnet SZERDA: Krizantém. Bérletszűnet.

A színházi iroda közleményei: Artisták a Csokonai-színházban. A városi tanács ma engedélyt adott Kardoss Géza színtagazgatónak, hogy egy híres nemzetközi artista csoport-t, amely a legközelebb Kolozsváron nagy sikerrel szerepelt, felépíthessen a Csokonai-színházban. Az artisták a rendes színelőadás előtt és után tar-tanak egy-egy előadást s munkájukért a bruttóbevétele 60 százalékát kapják. Utóljára kerül ma színe az óriási sikeri hallatlanul mulatságos Water-looi csata. Az igazgatóság annyi ui-donságot szerzett meg és vendégze-repléseket kötött le a hátralévő sze-zonra, hogy a leguabb sikerüi dara-bokat is le kell venni a műsorrol, hogy programját megvalósíthassa.

A kis cukros, nagyszóró francia bo-hózatos vigjátékban lép Kardoss Géza hosszú idő után szombaton a közön-ség elé. Öcső helyárrakkal vasárnap délután a mulatságos, gyönyörű zenéü. Bu-csukeringő operett.

A Jókai-centennárium alkalmából eleveníti fel a színház vasárnap este a halhatatlan író legzsebb művét Az aranyember-t.

Kiss Ferenc, a Nemzeti Színház mű-vésze, aki ugy egyéniségével mint beszédével a legmagyarabb típus képviselő, hétfői Süt a nap és keddi Maricza grófnő-beli vendégszereplését nagy érdeklődéssel várja a debreceni közönség.

Kiss Ferenc, a Nemzeti Színház mű-vészenek hétfő és keddi vendégláté-kára jegyek már várhatók.

Mozgósínházak:

Apolló: Csak egy napig! A fehér asszony, gyönyörű uti kaland. 9 fel-vonásban. Griffith rendezésében, első-rangu művészek közreműködésével. Vígyszínház: Mae Murrev parádés szerepe a Páva hercegnő. Izgalmas

és rendkívül érdekes film. ragyogó kiállításal.

Szombaton. Uránia: Halálkapitány, dráma az Océánon. 6 felvonásban.

Szombaton. Apolló: „A nagy fehér ut, nagy amerikai revü. 16 felvonásban.

SPORT

A TEK bizottsági ülése. A MJSZ TEK intéző bizottsága vasárnap délelőtt 11 órakor a Pannónia éttermében bizottsági ülést tart. Kérem a tagok pontos megjelenését. Előadó.

KÖZGAZDASÁG

Az aranykorona mal árfolyama a londoni aranyjegyzés alapján 14.840'00 papirkorona

Tartott irányzat az értéktőzsdén

Budapest, április 3. Az intervenció bizottság ma elhatározta, hogy a pénzügyminisztert felszólítja a tőzsde irányzatát javító intézkedések sürgős megtételére, másrészt a bankok az érdekkörükhöz tartozó vállalatok részvényeinek megállítják az árfolyamukat. Mindez pedig a kontremint fedezési vásárlásokra készítette és ennek következtében a legtöbb részvény árnyereséget is tudott felmutatni. A szilárdulás azonban a tőzsdei második felében megállott, a forgalom csökkent és az üzletidő végén lemorzsolódtak az árak, úgy, hogy végeredményben esekély eltolódás mutatkozott a tegnapi árhoz képest.

Az utótőzsdén bizakodó volt a hangulat. A vásárlók kerekedtek felül, ami megjavította az árfolyamokat, különösen a Hiteleknek a mai legmagasabb árfolyam fölé emelkedett. Tájeleztető árfolyamok: Angol-magyar 31.75, Magyar hitel 391-392, Osztrák hitel 146, Keresk. bank 1030, Áit. Takp. 120-122, Pest. Hazai 2500, Első bpesti 142, Szászvári 254-56, Kőszén 3075, Salgó 520-23, Urikányi 982.5, Athenaeum 68, Franklin 60, Rigler 65, Fegyver 585-95, Ganz-Dan. 2340-50, Ganz Vill. 1090-1100, Rima 135, Nasic 1810, Nova 178.5, Tröszt 168, Levante 158, Csikor 2045, Georgia 258-59, Stummer 1565, Phöbus 82, Részvénytör. 352-53, Gschwindt 213, Goldberger 120, Karton 65, P-mut 212, Bóni 56, Dorozsi 15.5, Österm. 189-90, Gumí 268-70, Telefon 140.

A Magyar Nemzeti Bank jelentése a devizaárfolyamokról

Amsterdam 28.814-28.990, Hollandi forint 28.514-28.790, Belgrád 1157-1165, Dinár 1137-1159, Bukarest, leu 333-335, Brüsszel 3698-3720, Belga frank 3668-3700, Kopenhága 13.148-13.268, Dán korona 12.988-13.128, Oslo 11.420-11.386, Norvég korona 11.220-11.386, London 345.000-347.000, Angol font 344.000-347.000, Milano, lira 2964-2982, New York 72.170-72.600, Dollár 71.970-72.600, Páris, francia frank 3753-3777, Prága 2143-2155, Cseh korona 2123-2145, Zürich 13.926-14.010, Svájci frank 13.826-13.980, Bécs, osztrák korona 101.55-102.15, Berlin 17.164-17.268, Márka 16.964-17.128, Szófia 520-524, Léva 515-525, Stockholm 19.460-19.578, Svéd korona 19.210-19.378, Varsó 13.728-13.912, Lengyel zloty 13.728-13.882.

Nemestémárak

20 koronás magyar arany 295, 20 koronás osztrák arany 290-291, ezüst korona 5.7-5.8, régi ezüst forintos 14-15, ezüst ötkoronás 30.

Zürichi zárlat

Páris 27.05, London 24.77, New York 518.50, Brüsszel 26.35, Milano 21.35, Hollandia 206.62.50, Berlin 123 és hét-tízhatod, Bécs 0.0073, Szófia 3.77.50, Prága 15.35, Varsó 100, Budapest 0.0072, Bukarest 2.40, Belgrád 8.55.

A buza 7500, a rozs 5000 koronával drágább

A terménytőzsdén ma szilárdabb irányzat érvényesült, mivel a csikgói tőzsdén a buza árának 3 centes emelkedését jelentették. Ennek hatása alatt a kereslet megéledt, a buza ára 7500, a rozs 5000 koronával emelkedett. A készáru üzlet forgalomban mintegy tíz vagon buza cserélt gazdát. A többi cikk ára változatlan, csak a korpa drágult 2500 koronával.

Hivatalos árfolyamok: 76 kilogramos tiszavidéki buza 512.5-515, egyéb 510-512.5, 78 kilogramos tiszavidéki buza 522.5-525, egyéb 520-522.5, rozs 460-465, takarmányrpa 340-360, sörárpa 450-470, köles 250-260, zab 385-395, tengeri 245-247.5, korpa 230-235 ezer korona Budapest.

Legújabb finom tavaszi szöveteimből meglepő előnyös árban vállalom. **KUN JÓZSEF** uridivaterte, Széchenyi-u. 1.

A Baksör csapolást a GAMBRINUS már megkezdte.

KOVÁCS LAJOS ELEKTROTECHNIKAI MŰHELYE ÉS VILLAMOS FELSZERELÉSI VÁLLALATA DEBRECEN, KOSSUTH-U. 29. az udvarban. TELEFON 11-70.

Ajtók, ki- és befelől nyíló és nutos ablakok különböző méretekben, jutányos árban állandóan raktáron tart **JANCSÓ KÁLMÁN** asztalosáru-gyár, Bárzi-u. 3.

Paplanvarrodámban készülnek a legmodernebb paplanok. Villanyerővel frissítve és tisztítva. **DEBRECZENI, KOSSUTH-U. 11.**

Fontos! Fontos! Minden kereskedőnek, iparosnak, vállalatnak, adózónak, ügyvédnek nélkülözhetetlen! **Most jelent meg!** Eljárás az adófelszámolási bizottság előtt.

A vonatkozó összes törvények, jogszabályok szerinti szövegükben való rendszeres egybeállításával, a becslési és értékelési táblázatok és adóskálák közlésével; továbbá a kir. közigazgatási bíróság előtti panasz eljárás ismereteseivel írta és összeállította: **Dr. Nagy Dezső** fővárosi ügyvéd.

Bolti ára 60,000.- kor.

Kapható: **Hegedűs és Sándor r.-t.** könyvkereskedésében a főposta mellett. **Telefon 54.**

Mindenféle ujdonságok legolcsóbb napi áron beszerezhetők **SZABÓ ÉS ZENGEVALD** rőfös- és rövidáru üzletében Szent Anna-u. 3. **Costüm és divatos női és férfi szövetek, továbbá harisnyák, keztük nagy választékban.**

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a Jancsó Kálmán és társai asztalos-áru gyárból **Marozsán János és Nyíri József** asztalosmester urak kiléptek és ezentul ezen üzemet kibővítve **Bárzi-u. 3. szám** alatt továbbra saját nevem alatt folytatom. Minden e szakmába vágó munkákat a legjobb kivitelben és jutányos árban vállalom. Tisztelettel **JANCSÓ KÁLMÁN** asztalosmester, Bárzi-u. 3. sz.

Ha igazán jó husvétit **szilvóriumot** akar, akkor a **SZILÁGYSÁGI** szeszkereskedésben **Csapó-u. 7. vásároljon. Eladás nagyban és kicsinyben.**

ROBOZ kalapszalomba párisi modellek érkeztek **Szent Anna-u. 5.**

Csipkék, Klöpli, Filét és francia valancien különlegességek a legnagyobb választékban, legolcsóbban **őzv. Binéth Vilmosné** cégnél kaphatók, Hatvan-u. 1., az udvarban.

Bőr kárpitosnál raktáron elsőrendű kivitelben **hencserek, díványok, matracok és Schöberli-ágyak** jutányos árban **MAGOS-UTCA 19.**

900-as Hoffer-cseplő! Autók és motor-biciklik részletfizetésre is eladók. **Pataky József** autó, motor, gépjármű üzeme, Erzsébet-u. 22. Telefon 13-42.

E heti könyvujdonságok:
Benoit: Atlantis. 2-ik kiadás 58,800.-
Gárdonyi: Julcsa kútja 51,500.-
Lánynézőben 51,500.-
Gárdonyi: Dávidkányé 73,500.-
Dr. Nemes Nagy: Vita sexualis (10-ik ezer) 42,000.-
Új vasúti menetrend (április) 40,500.-
Farró Pál: Kegyetlen asszonyok 33,050.-
Fazekas Imre: Altona (Dráma) 44,100.-
Révész: Beethoven miniatűrök 55,150.-
Mereskovszky: Az Istenek halála (Ford. dr. Kiss Dezső) 18,000.-
Ping Pang játékszabályok 42,000.-
Ecsedi: Poros országutakon 48,000.-
Bareza: Valuta és ártáblázat 88,200.-
Casanova: Emlékiratai
Kaphatók: **Hegedűs és Sándor r.-t.** könyvkereskedésében a főposta mellett. **Telefon 54** **Könyvujdonságok mindennap érkezők.**

FESTÉKET, padlólakot, brunolint, terpentint, firniszt, zománclakot és minden színű porfestéket kiváló minőségben, nagyon olcsón vásárolhat **STERN** festéküzletében, Piac-u. 10., a Bikával szemben.

fűszerárú legelőnyösebben beszerezhetők **Grünberger és Glück** fűszernagykereskedésében **Csapó-utca 16.** nagyban és kicsinyben.

Végh Dezső SZOBÁFESTŐ ÉS MÁZOLÓ Elvállal: portálék, üstleberendezések festését, szobafestést, épület és bútorfestést, mindenféle fa utánzatot természetihűen. **OLCSÓ ÁRAK!** Szakszerű és lelkiismeretes kivittel. **Lakás: Csömöte-utca 21. Műhely: Ótmalom-utca 9.**

Teljes kiadás! **A memoire-irodalom remeke.** **Baskircsev Mária naplója.** Két kötetben.

(Baskircsev Mária naplója kettős értékű. Műtörténeti, amennyiben a világ egyik legkiválóbb festőművésznőinek, akinek képeit a párisi Luxembourg és a szentpétervári Eremitage gyűjtemény őrzi. Életét és korát, tőrekvéseit, mesterait, művészi körét jellemzi, a legmegkapóbb ásvallomás keretében. Nagy irodalmi becsé is van e memóároknak, mert Baskircsev Mária írónő is volt. A ívából való. Élete és életírása vonzóbb, színesebb, megkapóbb a legregényesebb regénynél. A legszebb művészi és nagyvilági életet élte ez a csodás művész leány, aki ifjúsága virágában távozott. Nemcsak a születésénél fogva volt arisztokrata, de arisztokratikus volt lelke oeuvre-je is.) **A két 326 és 526 oldalas kötet ára füzve 103,000 K.**

Kapható: **Hegedűs és Sándor r.t.** könyvkereskedésében, a főposta mellett. **Telefon 54.**

APRÓ HIRDETESEK.

Öt lapban olvassák az Ön apróhirdetését, melyet 8000 koronáért felad a Debreczen, Debreczeni Független Ujság, Egyetértés, Hajdúföld vagy Tiszántúli Hírlap kiadóhivatalában vagy a Hegedüs és Sándor R. T. (Piac-u. 34.) vagy az Aczél Henrik (Piac-u. 24.) és a Csáthy-féle könyvkereskedés (Piac-u. 8.) pénztáránál. — Alkalmi apróhirdetés 10 szög 8000 korona, minden további szó 800 korona. Vastagbetűs szó 1600 korona.

POSTA

IOGVÉGZETT, gazdasághoz értő fiatalember benősülne olyan családba, ki öt 500 holdas birtok kivételével segítené. Dr. Lovar Ferenc Debreczen. Postrestant. 2138

PELSŐÉVES orvostanhallgató sítapartnert keres. Jön a tavasz jeligére Hajdúföldhöz. 2129

VÉTEL

HASZNÁLT könyveket, egész könyvtárakat állandóan vásárol Hartmanny könyvkereskedése Püvészterti-u. 14. 209

ELADÁS

TIZ hold prima fekete föld rendkívül jutányosan eladó. Szentanna 11. sz. iroda. 1674

TEGLÁT legelőnyösebben Hortobágy Teglágyár Rt.-nél lehet. Szentanna 11. sz. 1675

ÜJLETTAI sajátteremtési és utókor — nagyjából részletek — kisebb kerdőfeleletekben is kapható Tóby József termelőnél. Széchenyi-u. 45. 1776

NYILÓ virágok kaphatók Buvészterti-utca 4. 1829

TÖLGYFA fejeprítva, házhoz szállítva mázsáknál K 46.000 eladó. Varga-utca 11. 2068

ELADÓ ház, beköltözhető lakással. Homokkert, Bujdosó-utca 36. szám. 2069

TAKAREKTÜZHELY, diszes, jókarban levő elutazás miatt eladó, özv. Petroné, Király-u. 5. 2072

TÜZIFA vegonyitásban és aprítva legolcsóbban beszerelhető Erdélyi Tüzipárhelyzetnél. Fűrdő-utca 2. Telefon 10-93. 2084

MÁRVANYMOZAIK, cemetlapok, betonárak, sárgakövek, mindenféle építési anyagok legolcsóbban beszerelhető Debreczeni Műközvárnál. Fűrdő-utca 2. Telefon 10-93. 2085

SZŐLŐ 900 öl, Bocskay vasútállomás mellett Rákóczi-kertben, gyümölcs-lakkal eladó. Értekezhetni Pető László váltókezelővel Bocskay-kert. 2114

14 EZER korona 1 liter kékítő fahar. Pév. Hatvan-u. végén. 1896

15.000 kor. kóser sel pészák kokadi bor. Széchenyi-utca 28. Weisznál. 2017

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY. Újföld, Diószegi-ut mellett 13 hold 1035 négyszögöl területű föld 1925 április 4-én, délután 4 órakor, Tervec Tamás és dr. Kovács Béla ügyvédek Piac-u. 73. sz. alatti irodájában megtartandó árverésen a legtöbbet ígérőnek használatba adatik. Árverési feltételek ugyanott megtudhatók. 2071

TARTÓS férfi, nőcipők 280 ezer koronától 380 ezer koronáig, legszébb kivételben kaphatók Almássynál, Kossuth-u. 13. 2089

TELJES fűszerberendezés részletekben is eladó. Hatvan-utca 55. 2103

SZŐLŐVÉSSZŐ eladás, özv. dr. Balkányi Miklósné nyirmártonfalvi szőlőtelepén mintegy 40.000 drb két éves gyökerező Olasz Rizling és mintegy 30.000 drb két éves gyökerező Kövidinka szőlővessző kerfű eladásra. Előjegyezni lehet, míg a készlet tart telefonon vagy levélben Balkányi Béla címén Nyirmártonfalva. Telefon 2. 2156

ELADÓ gyönyörű kőműnkő, nagy ablakra való függöny sürgősen. Bercesvári 33. 2157

ZONGORA, Wirth-féle új, ismét kapható Schmidt zongorakartánban. 2121

BURGONYA, elsőrendű minőség, házhoz szállítva napi árnál olcsóbb, termelőnél. Piac 61. 2120

ÜVEGSZEKRÉNY, (vitrin) cseresznyefa, tükros eladó. Maróthy György-u. 3. 2158

ÜZLETHELYISÉG kapualja, pince kiadó, hármás pánccsaszék eladó. Péterfia 8. 2142

ELADÓ Homokkert, Kiss Áron-u. 12. sz. ház, szonnal beköltözhető 2 nagy szoba, konyha, pince és melléképületek. 2139

EGY alighasznált fekete férfiruha eladó. Kávitér 14. 2136

ELSŐ minőségű ebéd: kis menü 14.000, nagy menü 18.000 korona. Tóth Jenőné. Bádgos utca 1

ELADÓ 2 család méh (Zirzon-féle) Nagynál, Darabos 40., átló 3. 2123

שן של פסח
saját termésű vámospécsi
fajborok husvétra
1000-tól literenként
Galbergernél
József kir. herceg-utca 52. sz.

KERESLET

TEXTIL, posztó vagy rövidárú céghez ajánlkozom, szerény fizetéssel. Könyvelést is elvégzem. 2088

TANULÓT és kiutófiút felveszünk. Ullmann Részvénytársaság. Piac-utca 69. 2021

FEHÉRNEMŰ varráshoz tanuló vagy kifutó leány azonnal felvétetik. Berkovits, Miklós-u. 11. 2122

EGY fodrászsegéd felvétetik. Szent Anna 14. 2155

KERESKEDŐ, fűszerangró és termény szakismerettel, jó referenciákkal raktárnoki, üzletvezetői vagy más bizalmi állást keres. Szíves megkeresést „Munkaszeret” jellegű az Egyetértés kiadóiba kér. 2154

LEÁNYKÁT, 13-14 éves társzótársnak gyerekekhez, kintlakással felvesszék. Márkus, Piac-utca 77. 2152

ARANY JÁNOS-UTCA 22. Gomblyukázó és jobb varróleányok fölvetetnek. 2151

LEÁNYOK felvétetnek Csapó-utca 21., esemege üzlet. 2150

HÁZMESTER, csakis évrermektelen, idősebb házaspár felvétetik. Engel, Werbőczy-utca 3. 2149

BOLTISZOLGA, kitűnő bizonyítványokkal felvétetik Lőkovits ékszerüzletbe. 2148

FÖLDBIRTOKRA, tanvára közép-korú urinó, háztartás minden ágában jártas, házvezetőnek alkalmas. — Cím a kiadóban. 2146

ÖRÖKBE adnám 16 hónapos kis leányomat. Cím a kiadóhivatalban. 2144

PORCUKOR
KÉSZÍTÉS
pille- és kristálycukorból
kereskedőknek kg.-ként
1000 kor.-ért
vállal a
dr. Rex kémiai-gyár
Péterfia 62.
Porlás cca 1%.

TAVASZI RUHÁKAT kifogástalanul fest, mos, tisztít
HRABÉCZY, Széchenyi-u. 18. Telefon 323.

NAGYON jól főző szakácsnőt keresek április 1-re. Egyháztér 5., emelet, jobbra. 2135

Röfös-, rövidárú segéd állást keres. Weinberger, Szentanna-u. 36. 2133

FŐMOSÓNŐNEK felveszek egyedülálló jobb nőt. Jelenkezni lehet Bika-szálloda konyhájában. 2131

KERTÉSZT keresek kertünk rendezésére Simonvi-ut 36/b. 2126

DINNYÉS, szőlőszakmányos lakással felvétetik. Szív-utca 18. 2124

TÖBB évi irodai gyakorlati bíró gépirónó irodai alkalmazást keres esetleg vidékre is. Cím a kiadóban. 2161

Soffőriskola és a legolcsóbb bérautók!
KISS autó-motor ésgépműhely
Erzsébet-utca 20.
Eladók különböző autók, géz é motor-csészlógépek, — motoros szántógépek Szakszerű javítókat legolcsóbban rhan készítik. —
Telefon 901.

VEGYES

A FEHÉRLŐ-étterem árai Hunyadi-u. 1. szám: 4 fogásos menü 16.000. 2. szám: vacsoramenü 15.000. Naponta választékos villásreggeli. Zóna 4000. Egy pohár sör 4000. 1 liter kecskeméti bor 18.000. Tisztelettel Gazdag József vendéglős. 1100

500 HOLDAS tanyabirtok Haidusámsón határában használatba adó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 6. ügyvédi irodában. 1890

MŰHELYNEK vagy raktárnak alkalmas nagy pincehelyiség kiadó. Kossuth 60., keresztépület. 2090

KÖZPONTON 2 szoba, előszoba konyha átadó. Cím a kiadóban. 2113

SZERÉNYEN butorozott szoba izraelita családnál kiadó. Hatvan-u. 5. 2160

BORÉRT, buzáért vagy bármiert házat adok. Városi téglavető 167., üzletbe. 2159

BUTOROZOTT szobát keresek. Ajánlatok ár megjelöléssel Mircay mérnök, egyetemi építkezés. 2153

SZOBÁ, konyha és fűskamara azonnal átadó. Török Bálint 2. 2147

KÜLÖNBEJÁRATU azonnal elfoglalható, elegáns butorozott szoba, villanyvilágítással és teljes ellátással uri embereknek kiadó. Varga-utca 24. 2145

BÉRBEADÓ Kuruc 9. számú ház. 2143

BUTOROZOTT szoba kiadó egy-két ur részére. Darabos-u. 35. 2141

BUTOROZOTT szoba két ágyval azonnal kiadó. Varga-u. 6. 5-ik átló. 2137

BUTOROZOTT szoba két ur részére kiadó. Varga-u. 10. 2134

KVARTÉLYOS felvétetik Varga-u. 28. szám, 2. és 3. átló. 2032

NAGYALLOMÁS mellett bérbeadó üres házhely. Farkas felügyelő. Helyivásut. 2130

POLOSKAIRTÁST vállalk helyben és vidéken a legolcsóbb árral Szűcsné, Baross-utca 1. 2128

KÜLÖNBEJÁRATU két butorozott utcai szoba kiadó. Püspöki-palota, 1. emelet 22. 2127

ELEPEN 165 kat. hold prima fekete föld 2 tanyával bérbeadó. Simonvi-ut 36/b. 2125

ELVESZETT vasárnap délelőtt 9 órakor a Fémipart előtt egy sárga kerékpárról az áram-fejlesztő dínamó. Beesületes megtaláló hozza be az Egyetértés kiadóiba. Jutalomba részesül. 2050

ÁTADOM egy szoba, konyha, mellék. helyiségből álló lakásom. sertéstartással. Homokkert. Oláh Károly-utca 27. 2140

NYARALÓ Bocskay-kertben teljesen berendezve, kiadó. Paál Gusztávné. Király-utca 5. 1871

NAGY műhely, esetleg lakásnak, továbbá sötét pincék kiadók. Márton ügyvéd. Piac 44. 1884

PIAC 77. BUTOROZOTT SZOBA különbejárattal kiadó. 2022

SZOBÁ, konyha, fűskamara hasonlóval elcsereendő vagy kiadó. Török Bálint 2. 2063

BUTOROZOTT szoba esetleg konyhával kiadó. Szappanos-utca 7. szám. 2062

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba kiadó. Miklós-utca 41. szám. 11. lépcső, az udvarban. 2061

BUTOROZOTT szoba külön bejárattal, villanyvilágítással intelligens urnak kiadó. Burgondia 6. 2058

Menekült órák
szakszerűen, meglepő olcsón
vállal javításokat
Rákóczi-u. 36. sz.

Legelegánsabb tavaszi és nyári divatlap ujdonságok:

- Perfekt Album
- Le Tailleur de Luxe
- Le Grande Tailleur
- Les Dezlieries Creations — de la Mode Juno
- Tailleur Artistique
- Le Fernie Chic
- Album Paris Tailleur
- Les chapeaux de la Femme Chic
- Costumes Manteaux
- Confaction Juno
- L'Enfant Juno
- Paris Enfant
- Les Modes d'Été
- Saison Parisienne
- La Parisienne
- Wiener Kostume et Mantel
- Die Elegante Wienerin
- Wiener Moden Revue
- Album de Sport
- Revue Parisienne
- Wiener Modeschau
- Grosses Hutalbum
- Wiener Mode-Kunst
- Wiener Modeschau
- Paris Confaction
- Elite
- La Parisienne
- Grande Revue des Modes
- L'Enfant Album de Modes
- La Mode Parisienne
- Grande Mode Parisienne
- Croquis Parisienne
- Percuser de la Mode
- Blusen Neuheiten
- Paris Chic
- New Ladies
- Paris Album
- Confaction Moderne
- Smart
- Revue Parisienne
- Grande Revue
- Juno
- Astra
- Star
- Jupes et Blouses
- Excelsior
- Divat Szalon
- Die Dame
- Legújabb divat
- Die Wienerin
- Perfekt Kindermoden
- Bijou de la Mode
- Record
- Paris

stb. stb. stb.
Kaphatók:
Hegedüs és Sándor Rt.
könyvkereskedésében, a főposta mellett.
Telefon 54 sz.
Divatlap ujdonságok minden nap érkeznek!